

Maria Poikonen

Kukaan ei ole saari, täydellinen itsessään

Yleisten kirjastojen ja kunnallisten vapaa-aikapalveluiden yhteistyö pienissä kunnissa

Opinnäytetyö

Syksy 2019

SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri

Tradenomi (AMK), Kirjasto- ja tietopalveluala

SeAMK

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Liiketoiminta ja kulttuuri

Tutkinto-ohjelma: Tradenomi (AMK), Kirjasto- ja tietopalveluala

Tekijä: Maria Poikonen

Työn nimi: Kukaan ei ole saari, täydellinen itsessään: Yleisten kirjastojen ja kunnallisten vapaa-aikapalveluiden yhteistyö pienissä kunnissa

Ohjaaja: Satu Salmela

Vuosi: 2019 Sivumäärä: 65 Liitteiden lukumäärä: 3

Opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia pienten kuntien yleisten kirjastojen ja kuntien vapaa-aikapalveluiden välistä yhteistyötä. Tutkimusjoukko rajattiin koskemaan vapaa-aikasektorilta nuoriso-, liikunta-, ja kulttuuripalveluita sekä kunnissa toimivia kansalaisopistoja ja kuntakoko rajattiin koskemaan 3000-8000 asukkaan kuntia. Tutkimusote oli kvantitatiivinen.

Tutkimusmenetelmänä käytettiin kyselytutkimusta. Vastaajien määrä oli 54 ja vastausprosentti oli 54 %. Opinnäytetyössä tutkittiin minkä sektoreiden kanssa kirjastot tekevät yhteistyötä ja millaisia ovat konkreettiset yhteistyön tavat. Lisäksi selvitettiin kuinka paljon ja kuinka usein yhteistyötä tehdään sekä mitattiin yhteistyön koettua laatua. Yhteistyön vähyydelle etsittiin selittäviä tekijöitä ja yhteistyössä ilmenneitä ongelmia kartoitettiin avovastausten avulla. Vastaavasti etsittiin yhteistyön positiivisia vaikutuksia. Tarkemmin tutkittiin kirjastohenkilöstön toimimista yhdistelmävirassa, kuinka se vaikuttaa yhteistyön määrään. Kirjastorakennuksen sijaintia muihin vapaa-aikatoimijoihin nähden selvitettiin ja vertailtiin, onko samassa rakennuksessa sijainti vaikuttava tekijä yhteistyön osalta.

Tutkimuksessa saatiin selville, että yhdistelmäviroilla on vaikutusta yhteistyön määrään ja useuteen kulttuuripalveluiden ja kansalaisopistotoiminnan osalta. Liikunta- ja nuorisopalveluiden osalta yhdistelmävirat eivät vaikuttaneet yhteistyön useuteen tai määrään. Koettuun yhteistyön laatuun yhdistelmävirat eivät vaikuttaneet. Kirjaston sijainti joko erillisenä rakennuksena tai muiden vapaa-ajan toimijoiden kanssa samassa ei ollut yhteistyön tekemistä selittävä tekijä. Yhteistyön yleisimmiksi haasteiksi osoittautuivat henkilöresurssien vähyyt sekä taloudelliset resurssit.

Tutkimuksen lopputuloksena saatiin vastaajakirjastoilta lisäksi erilaisia kehittämissuhteita, miten yhteistyötä voitaisiin lisätä. Kehittämissuhteet listattiin tämän opinnäytetyön liitteeksi.

Avainsanat: yhteistyö, yleiset kirjastot, vapaa-aikatoimi, nuorisopalvelut, liikuntapalvelut, kulttuuripalvelut, kansalaisopistot.

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Business and Culture

Degree programme: Library and Information Services

Author: Maria Poikonen

Title of thesis: No man is an island, entire of itself: The cooperation between public libraries and municipal leisure-time services in small municipalities

Supervisor: Satu Salmela

Year: 2019 Number of pages: 65 Number of appendices: 3

This thesis was a study on the cooperation of small municipalities' public libraries with municipal leisure-time services. The study population consisted of youth services, physical activity services, cultural services, and municipal adult education centers. Only municipalities of 3 000–8 000 inhabitants were included in the study.

The research methodology used was quantitative. The method used was a survey. It was answered by 54 respondents, the response rate being 54 %. The thesis sought to find out which sectors and libraries have cooperation, and what those concrete ways of cooperation are. Also, the study found out the amount and frequency of that cooperation, and measured the experienced quality of the cooperation.

Explanatory factors for the scarcity of the cooperation and its problems were explored with open answers. The study also looked for positive effects in the cooperation.

Library staff's work in combined positions, and its effects on the amount of the cooperation, was studied in more detail. The location of the library building in relation to other leisure-time operators was analyzed to find out whether location in the same building is a factor with effects on the cooperation.

In the study, combined positions were found to have effects on the amount and frequency of the cooperation related to cultural services and adult education centers. In the area of physical activity services and youth services, combined positions did not have any effects on the amount or frequency of the cooperation. Combined positions did not have effects on the experienced quality of the cooperation. The location of the library in a separate or in the same building with other leisure time services was not a factor related to the cooperation. The human resources and the economic resources proved to be the most common challenges to cooperation.

As a result of the study, different suggestions for increasing cooperation were received from the respondent libraries. The suggestions are listed as an appendix to this thesis.

Keywords: cooperation, public libraries, leisure time services, youth services, physical activity services, cultural services, adult education centers

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ.....	4
Kuva-, kuvio- ja taulukkoluetelo.....	6
1 JOHDANTO.....	8
2 KIRJASTOT JA YHTEISTYÖ.....	10
2.1 Kirjaston sijoittuminen kuntaorganisaatiossa.....	10
2.2 Yhteistyö lain puitteissa.....	11
2.3 Yhteistyö talousnäkökulmasta.....	12
2.4 Yhteistyön ja verkostojen määritelmiä.....	14
2.5 Moniammatillisuus, poikkiammatillisuus ja kolmas työ.....	15
3 AIKAISEMPI TUTKIMUS JA HANKKEET.....	17
3.1 Tutkimuksia monialaisesta yhteistyöstä kirjastosektorilla.....	17
3.2 Hankkeita yhteistyön osalta.....	19
4 YHTEISTYÖN TULEVAISUUDEN VISIOITA.....	21
4.1 Yleisten kirjastojen suunta 2016-20.....	21
4.2 Suomen kuntaliiton visioita.....	23
4.3 Suomen kirjastoseuran koulutus- ja tutkimustyöryhmän näkemyksiä.....	24
5 TUTKIMUSASETELMA.....	25
5.1 Tutkimusongelma ja tutkimuskysymykset.....	25
5.2 Kvantitatiivinen tutkimus.....	26
5.3 Kyselytutkimuksen metodologiaa.....	26
5.4 Kyselyn omat valinnat ja perusteluja.....	28
6 TUTKIMUSTULOKSET.....	30
6.1 Kyselyn toteutus.....	30
6.2 Taustatiedot ja yhteistyötahot.....	31
6.2.1 Vastaajien taustatiedot.....	31
6.2.2 Yhteistyötahot.....	33
6.3 Yhdistelmävirkojen ja sijainnin vaikutus.....	36
6.3.1 Yhdistelmävirat.....	36

6.3.2 Sijainti	40
6.4 Yhteistyön sujuvuuden estäjät.....	42
6.5 Nuorisopalveluiden ja kirjaston yhteistyö	43
6.5.1 Yhteistyön tavat ja merkitys	43
6.5.2 Yhteistyön haasteet	44
6.5.3 Nuorisopalveluyhteistyö auttaa resurssiongelmassa.....	45
6.6 Liikuntapalveluiden ja kirjaston yhteistyö	46
6.6.1 Yhteistyön tavat ja merkitys	46
6.6.2 Yhteistyön haasteet	47
6.6.3 Liikuntavälineet monipuolistavat aineistoa	48
6.7 Kulttuuripalveluiden ja kirjaston yhteistyö.....	49
6.7.1 Yhteistyön tavat ja merkitys	49
6.7.2 Yhteistyön haasteet	49
6.7.3 Kulttuuripalvelut tapahtumajärjestämisen apuna.....	50
6.8 Kansalaisopiston kanssa tehtävä yhteistyö	51
6.8.1 Yhteistyön tavat ja merkitys	51
6.8.2 Yhteistyön haasteet	52
6.8.3 Opintopiirit tuovat asiakkaita	53
6.9 Yhteistyön kehittäminen	54
7 JOHTOPÄÄTÖKSET	56
8 POHDINTA	59
LÄHTEET	61
LIITTEET	65

Kuva-, kuvio- ja taulukkoluettelo

Kuva 1. Moniammatillisen yhteistyön intensiteetin tasot ja niitä kuvaavat termit...	16
Kuva 2. Tulevaisuuden kunnan roolit.....	23
Kuvio 1. Vastaajan asema kirjastossa (n=54).....	31
Kuvio 2. Vastaajan työvuodet tässä kirjastossa (n=54).....	32
Kuvio 3. Vastaajan kirjaston sijaintikunnan asukasluku (n=54).....	32
Kuvio 4. Kenen kanssa tehdään yhteistyötä (n=54).....	34
Kuvio 5. Yhteistyökumppanien määrä (n=54).....	34
Kuvio 6. Arvioitu yhteistyön määrä sektoreittain (n=54).....	35
Kuvio 7. Yhteistyön laadun arviointi (n=54).....	36
Kuvio 8. Yhdistelmävirkojen vaikutus yhteistyön useuteen kulttuuripalveluiden osalta (n=54).....	38
Kuvio 9. Yhdistelmävirkojen vaikutus yhteistyön useuteen kansalaisopiston osalta (n=53).....	38
Kuvio 10. Yhteistyön määrä nuorisopalveluiden kanssa (n=54).....	39
Kuvio 11. Yhteistyön määrä kulttuuripalveluiden kanssa (n=54).....	39
Kuvio 12. Kirjaston kanssa samoissa tiloissa sijaitsevat palvelut (n=54).....	40
Kuvio 13. Kirjaston kanssa samoissa tiloissa sijaitsevien kunnallisten vapaa-aikapalveluiden määrä (n=54).....	41
Kuvio 14. Yhteistyön sujuvuuden estäjät.....	43

Kuvio 15. Nuorisopalveluiden ja kirjastojen yhteistyön sujuvuuden estäjät (n=33).	45
Kuvio 16. Liikuntapalveluiden ja kirjastojen yhteistyön sujuvuuden estäjät (n=28).	48
Kuvio 17. Kulttuuripalveluiden ja kirjastojen yhteistyön sujuvuuden estäjät (n=49).	50
Kuvio 18. Kansalaisopiston ja kirjaston yhteistyön sujuvuutta estävät tekijät (n=40).	53
Kuvio 19. Yhteistyön lisäämisen tarve vapaa-ajan palveluiden kanssa (n=54).	54
Kuvio 20. Kenen kanssa yhteistyötä pitäisi mielestäsi lisätä? (n=38).	55
Taulukko 1. Kirjaston muun henkilöstön määrä, poislukien esimies (n=54).	33
Taulukko 2. Kirjastonjohtajan tai muun henkilöstön työskentely vapaa- aikapalveluissa (n=54).	37
Taulukko 3. Yhteistyön tekeminen suhteessa sijaintiin (n=54).	42
Taulukko 4. Nuorisopalveluiden kanssa tehtävät yhteistyön muodot (n= 33).	44
Taulukko 5. Liikuntapalveluiden kanssa tehtävä yhteistyö (n=28).	47
Taulukko 6. Kulttuuripalveluiden kanssa tehtävä yhteistyö (n=49).	49
Taulukko 7. Kansalaisopiston kanssa tehtävä yhteistyö (n= 40).	52

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön aihe pienten kirjastojen yhteistyöstä muodostui käytännön havaintojen pohjalta. Eräessä pienessä kunnassa kirjasto tekee tiivistä yhteistyötä nuorisopalveluiden kanssa yhteisten nuorisotapahtumien parissa. Toisaalla taas liikuntapalvelut ovat linkittyneet vahvasti kirjaston yhteistyökumppaniksi ja kirjasto auttaa erilaisten lomakkeiden jakelussa ja kirjastossa voi jopa ladata kunnan kuntosalikortteja. Erilaista sektorien välistä yhteistyötä tehdään kirjastoissa pienin, mutta monenlaisin käytännön toimin: kirjastoissa mainostetaan aktiivisesti kunnan muiden toimijoiden tapahtumia, järjestetään niihin liittyviä ajankohtaisia kirjanäyttelyitä, kirjaston tiloja voidaan käyttää kulttuuritapahtumien järjestämisessä tai kansalaisopiston opetuskäytössä. Pienissä kunnissa yhteistyön tekeminen voi olla suuri voimavara, jonka avulla saadaan jaettua osaamista ja tehostettua resursseja.

Yleiset kirjastot kuuluvat kuntien peruspalveluihin, ja ne sijoittuvat usein kuntaorganisaatiossa muiden vapaa-aikapalvelujen kanssa lähekkäin. Taustalla saattaa olla yhteisiä esimiehiä tai muuta yhteistä henkilöstöä tai palvelut sijaitsevat saman lautakunnan alaisuudessa. Kirjaston fyysinen sijainti voi lisäksi olla yhdistetty usean muun vapaa-ajantoiminnon kanssa samaan rakennukseen. Erään määritelmän mukaan yhteistyö on toimintaa, jossa eri toimijoilla on yhteiset tavoitteet. Yhteistyön tekeminen on kirjastoille ominaista, sillä jo vuosikymmenten ajan yleiset kirjastot ovat toimineet muiden kirjastojen kanssa yli kuntarajojen erilaisten lainauspalveluiden tai kirjastokimppojen muodossa. Mutta miten kirjastot toimivat yhteistyössä oman kunnan muiden vapaa-ajan toimijoiden kanssa? Yleensä kirjastojen yhteistyökumppaneina on totuttu näkemään koulut ja varhaiskasvatus, mutta myös vapaa-ajanpalvelut linkittyvät joissain kunnissa vahvasti kirjaston toimintoihin.

Välttämättä kaikissa kirjastoissa tai kaikkien toimijoiden välillä yhteistyötoiminta ei ole mutkatonta. Kirjasto tai jokin muu vapaa-ajan sektorin toimijoista saattaa jäädä erilliseksi saarekkeeksi, jonka kanssa yhteistyötä ei tehdä lainkaan tai se jää jostain syystä vähäiseksi. Yksikään toimijoista ei ole kuitenkaan yksittäinen saari, vaan pikemminkin palanen mannermaata, eli tässä tapauksessa samaa kuntaorganisaatiota. Millaisilla keinoilla olisi mahdollista tehostaa tätä yhteistyötä?

Työn teoreettisessa osassa käsitellään kirjaston ja vapaa-aikapalveluiden sijoittamista kuntaorganisaatiossa, yhteistyön taustalla olevia lakeja sekä taloustietoja ja yhteistyön erilaisten termien määritelmiä. Teoriaosa luo katseen myös tulevaisuuteen, millaisia visioita eri toimijoilla on kirjastojen ja vapaa-aikasektoreiden tekemän yhteistyön osalta.

Opinnäytetyössä tutkitaan kyselytutkimuksen avulla, millaisin erilaisin keinoin yhteistyötä toteutetaan ja millaisilla asioilla on vaikutusta yhteistyön määrään, laatuun sekä useuteen. Vaikuttaako yhteistyön tekemiseen kirjaston henkilöstön yhdistelmävirat tai kirjaston sijainti samassa rakennuksessa, jossa on muita vapaa-ajan toimijoita? Lisäksi kartoitetaan yhteistyössä esiintyneitä ongelmia ja millaisia syitä löytyy yhteistyön vähyyden taustalta. Tässä opinnäytetyössä kuntien vapaa-ajanpalvelut -termillä tarkoitetaan nuoriso-, kulttuuri- ja liikuntapalveluita sekä kunnassa toimivaa kansalaisopistoa. Kuntien vapaa-ajan toimintaa ovat myös taiteen perusopetus, taidelaitokset, museot, orkesterit sekä teatterit, mutta ne on rajattu tämän opinnäytetyön tutkimuksen ulkopuolelle.

Opinnäytetyön liitteeseen on koostettu luettelo, millaisia kehittämissuhteita yhteistyön lisäämiseksi on saatu vastaajakirjastoista. Listauksesta on kirjastojen ja muiden vapaa-aikapalveluiden toimijoiden on mahdollista poimia, millaisia keinoja yhteistyön kehittämisessä voisi käyttää.

2 KIRJASTOT JA YHTEISTYÖ

2.1 Kirjaston sijoittuminen kuntaorganisaatiossa

Kunnilla itsellään on mahdollisuudet päättää melko vapaasti oman hallintonsa järjestämisestä. Valtuusto päättää kunnan hallintosäännöstä, joka määrittää muun muassa kunnan toimielinten tehtävät sekä henkilöstö- ja luottamushenkilöorganisaation perusrakenteen. Kunnissa lautakuntien määrä on vähentynyt aiempien vuosien kymmenien lautakuntien määrästä, kun lainsäädäntö on väljentynyt lautakuntahallinnon järjestämisen suhteen. (Sallinen ym. 2017, 104–116.)

Kirjastot ja vapaa-ajanpalvelut voivat sijoittua kunnissa hyvin erilaisin tavoin lautakuntarakenteiden alaisuuteen. Esimerkkinä 2285 asukkaan Vehmaan kunta, jossa vapaa-ajantoiminnot ovat jakautuneet kolmen erillisen lautakunnan alaisuuteen: koululautakunta päättää kansalaisopistoon liittyvät asiat, kirjaston ja kulttuurin asioille on oma lautakuntansa ja nuoriso- ja liikuntalain mukaiset tehtävät kuuluvat vapaa-aikalautakunnan päätäntävaltaan (Vehmaan kunnan hallintosääntö 1.8.2019, 13). Vastaesimerkki yksinkertaistetummasta lautakuntarakenteesta on Saarijärven 9415 asukkaan kaupunki, jossa sivistyslautakunnan vastuulle kuuluvat koulutoimen ja varhaiskasvatuksen lisäksi kansalaisopisto-, kirjasto-, kulttuuri-, liikunta-, nuoriso- ja museotoiminta (Saarijärven kaupungin hallintosääntö 1.6.2017, 18).

Kirjastot sekä muut kunnan vapaa-ajanpalvelut voivat linkittää toisiinsa myös yhteisten esimiesten kautta tai yhteisten virkojen kautta. Someron 8828 asukkaan kaupungissa kirjastonjohtaja toimii 20 % työajastaan vapaa-aikapäällikkönä eli nuoriso- palveluiden lähiesimiehenä ja lisäksi kaupungin yhteyshenkilönä ulkoistettuihin kulttuuri- sekä liikuntapalveluihin (Ruskeeniemi 2018). Asukasluvulleen saman kokoluokan kaupungissa, Karkkilassa kirjastonjohtaja toimii lisäksi kulttuurin ja vapaa-ajan palvelualueen palvelupäällikkönä (Kulttuuri- ja vapaa-aika, [viitattu 5.11.2019].)

2.2 Yhteistyö lain puitteissa

Suomen laki määrittää erilaisia velvoitteita kuntien tekemää yhteistyötä koskien. Seuraavassa tarkastellaan, millaisia yhteistyön tekemiseen liittyviä lakeja on tässä opinnäytetyössä tarkasteltavien tahojen osalta. Kirjastojen ja kunnallisten vapaa-ai-
kapalveluiden eli nuoriso-, liikunta- ja kulttuuripalveluiden sekä kuntien järjestämän kansalaisopistotoiminnan osalta on kaikissa omat lainsäädäntönsä. Lait mainitsevat erilaisia velvoitteita, mutta antavat myös toiminnan kehittämiseen mahdollisuuksia.

Laki yleisistä kirjastoista määrittelee kuntien tehtäväksi järjestää yleisten kirjastojen toimintaa joko yksin, yhteistyössä toisten kuntien kanssa tai muulla tavoin. Laissa mainitaan, että tarpeen mukaan kuntien on oltava myös yhteistyössä muiden viranomaisten, kirjastoalan toimijoiden ja muiden yhteisöjen kanssa. Yleisten kirjastojen osalta laki velvoittaa toimimaan yhteistyössä ja kehittämään toimintoja muiden kirjastojen kanssa. Lisäksi mainitaan, että tehtävien hoitamiseksi voidaan toimia yhteistyössä viranomaisten, kirjastoalan toimijoiden, päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten sekä muiden yhteisöjen kanssa. (L 29.12.2016/1492.)

Kirjastolain (L 29.12.2016/1492, 6 §) määrittelemissä yleisten kirjastojen tehtävissä esiintyy kokoelmatyön, lukemisen edistämisen, monilukutaidon ja tietopalvelutehtävien lisäksi, että kirjasto tarjoaa tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan. Kirjastolaki mainitsee lisäksi, että yleisellä kirjastolla on oltava tarkoituksenmukaiset tilat, ajantasainen välineistö ja riittävä, osaava henkilöstö. On kuitenkin huomioitava, että kirjastojen tilaratkaisuissa on vaihtelua. Jos kirjastotoimintaa järjestetään muutenkin ahtaissa tiloissa, ei ole mahdollisuutta tarjota tiloja monipuoliseen käyttöön. Vastaavasti avonaiset ja muunneltavat tilaratkaisut mahdollistavat tapahtumien ja vaikkapa kansalaisopiston piirien kokoontumisen kirjaston tiloissa.

Laki kuntien kulttuuritoiminnasta edellyttää, että kunnassa on tehtävä yhteistyötä kunnan eri toimialojen välillä, jotta kulttuurilain määrittelemiä tavoitteita edistetään ja kunnan tehtävät saadaan toteutettua. Kulttuurilaki mainitsee kunnan tehtäviksi muun muassa kulttuurin ja taiteen harrastamisen ja niihin liittyvän kansalaistoiminnan edistämisen. Kunnan kuuluu myös edistää kulttuurin ja taiteen olemista kunnan

asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden osana, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä, kulttuuriperinnön ylläpitoa ja paikallisidentiteettiä tukevaa sekä kehittävää toimintaa. Kunnan tulee myös edistää kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saatavuutta ja monipuolista käyttöä. (L 8.2.2019/166.)

Nuorisolaki (L 21.12.2016/1285) määrittää kuntien tehtäviksi nuorisotyön ja -politiikan. Laki edellyttää, että nuorisotyölle ja -toiminnalle tulee järjestää paikalliset olosuhteet huomioon ottaen palveluja ja tiloja ja kuntien tulee tukea nuorten kansalais-toimintaa. Laki määrittää, että yhteistyötä tehdään tarpeen mukaan erilaisten viranomaisten, järjestöjen ja nuorisotyötä tekevien tahojen kanssa ja yhteistyötä tehdään monialaisesti ja palveluverkosto voi olla myös useamman kunnan yhteinen.

Kansalaisopistojen toiminnan osalta noudatetaan lakia vapaasta sivistystyöstä (L 21.8.1998/632). Yhteistyön osalta laissa mainitaan vain muut alueella toimivat vapaan sivistystyön oppilaitokset, koulutuksen järjestäjät sekä korkeakoulut. Kunnallisesta yhteistyöstä ei ole laissa mainintaa, sillä vapaan sivistystyön oppilaitoksiin kuuluvat kansalaisopistojen lisäksi kansanopistot, kesäyliopistot, liikunnan koulutuskeskukset sekä opintokeskukset. Kansalaisopistotoimintaa järjestetään kunnallisesti tai yksityisten, voittoa tavoittelemattomien yhdistysten toimesta.

2.3 Yhteistyö talousnäkökulmasta

Peruspalvelujen tila 2018 -raportti analysoi kuntien osalta palveluja erilaisten tilastotiedonkeruiden sekä taloustietojen avulla. Kirjastojen osalta raportti nostaa esiin viime vuosien trendinä kiinteiden toimipisteiden sekä kirjastoautojen vähenemisen, mutta kirjastojen aukiolotunnit olivat tästä huolimatta kasvaneet tarkastelujaksolla. Laajemmat aukiolot ovat omatoimikirjastojen vaikutuksia. Kirjastojen kustannuskehitys on ollut pienempää kuin muiden kuntasektoreiden palveluiden. Kirjastojen palvelutehtävät ovat laajentuneet ja kirjastojen tiloja käytetään monipuolisemmin, myös tapahtumien määrä on lisääntynyt. Henkilötyövuosien kokonaismäärä on kuitenkin laskenut, mutta rutiinipalveluiden automatisointi on tehostanut prosesseja. Kirjastojen ylläpitämiseen menee keskimäärin 1 prosentti kunnan toimintamenoista. (Kuntatalouden ja -hallinnon neuvottelukunta 13.4.2018, 13, 75–80.)

Kulttuuripalveluiden osalta nähdään toiminnan laatuun vaikuttavana seikkoina henkilöstö ja osaaminen. Raportissa tuodaan esiin kulttuuripalveluiden henkilöstöresurssit, kyselyyn vastanneissa kunnissa 48 % oli sellaisia, joissa oli kulttuurin työntekijöitä vain alle yhden henkilötyövuoden verran. Raportti mainitsee myös, että kulttuuritoiminnan henkilöstömäärään on vaikutusta millä tavoin palveluita järjestetään. Kuntien yleiset kulttuuritoiminnan käyttökustannukset olivat vuonna 2016 keskimääräisesti noin 0,30 % kuntien käyttötaloudesta, kun vuonna 2008 luku oli 0,41 %. Kulttuuritoiminnan arvioinnista vaikeaa tekee se, että kuntien kulttuuripalveluiden järjestäminen tapahtuu hyvin erilaisin tavoin ja yhteistyötä tehdään yli kunta- ja sektorirajojen sekä yksityisten ja kolmannen sektorin kanssa. Raportissa huomauteaan, että yhteistyörakenteiden lisääntyminen on asia, jonka vaikutuksia kulttuuripalveluiden tuottavuuteen ei ole tutkittu. (Kuntatalouden ja -hallinnon neuvottelukunta 13.4.2018, 88–94.)

Aluehallintovirastojen tekemä peruspalveluiden arviointi vuodelta 2017 osoittaa, että kulttuuripalveluiden osalta toimintakuluissa on ollut havaittavissa laskusuuntaa, joka selittyy henkilötyövuosien vähentymisellä. Kuntien kulttuuritoimesta vastaavan virka oli usein jakautunut, 65 % tutkimuksen kunnista toimi kulttuuritoimesta vastaava henkilö myös muiden toimialojen tehtävissä, joissa useimmin virka oli kirjaston toimialan tai nuorisotoimen ja/tai liikunnan toimialan kanssa. Liikuntapalveluiden osalta liikunnanohjaustehtäviä hoitavien henkilöiden työvuosimäärä on ollut laskeva, 1000 asukasta kohden vuonna 2010 oli 0,18 henkilötyövuotta ja vuonna 2016 määrä oli 0,15 henkilötyövuotta. (Peruspalvelujen arviointi 2017.)

Kuntakoon optimaalisesta koosta on kiistelty viime vuosien aikana. Kuntakokojen suurentamisen kannattajat vetoavat palvelutuotannon kasvun mittakaavaetuihin, jossa yksikkökustannukset pienentyisivät, kun tuotanto suurenee ja palvelujen laatu myös paranisi. Pienten kuntakokojen puolesta taas ajatellaan, että pienet kunnat voivat huomioida yksilölliset palveluntarpeet paremmin, toiminta on asiakaslähtöisempää ja joustavampaa ja sen vuoksi kustannustehokasta. Kun taas suurten kuntien kohdalla nähdään vastaavasti organisatorinen tehottomuus ja kustannusten kasvu. (Nyholm ym. 2016, 175–176.)

Kuten edellä esitellyistä käy ilmi, kunnallisten vapaa-aikatoimintojen taustalla on olemassa useita velvoitteita ja myös kunnan taloudelliset resurssit vaikuttavat palveluiden toteutustapoihin. Pienten kuntien osalta yhteistyöhön käytettävän ajan määrä on riippuvainen henkilöstöresursseista, sillä usein esim. kulttuuri- tai liikunta-palveluita hoitaa vain yksi henkilö. Lisäksi tila-asiat asettavat rajoitteensa toiminnalle: jos toimipisteet sijaitsevat kaukana toisistaan se saattaa heikentää konkreettisesti yhteistyön mahdollisuuksia.

2.4 Yhteistyön ja verkostojen määritelmiä

Isoherrasen (2008, 26–27) mukaan Argyle (1991) määrittää yhteistyön koordinoituksi yhdessä toimimiseksi. Tämä yhteistyötilanne voi olla työssä, vapaa-aikana tai sosiaalisten suhteiden aikana ja tavoitteet ovat yhteisiä. Samalla toteutuu yhdessä toimimisen ilo ja vahvistetaan sosiaalisia suhteita. Isoherranen (2008, 27) korostaa, että määritelmän mukaan ei vain toimita yhteisten tavoitteiden eteen, vaan sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutus ovat korostuneina.

Kirjastoyhteistyötä on tehty jo pitkään kirjastojen välisesti. Kirjastot ovat toimineet verkostoituvasti jo kirjallisen historian alkuvuosista, koska aineistoa ei voinut olla kaikkialla, kaukolainatoiminnan myötä verkostoituminen alkoi. Myöhemmin verkostoituminen muutti muotoaan tietoverkkojen kautta toimivaksi digitaaliseksi kirjasto-toiminnaksi. Nykyisin valtaosa kirjastoista kuuluu alueelliseen yhteistyöverkostoon eli arkikielisesti kirjastokimppaan, hankkeita ja kehitystyötä tehdään naapurikuntien tai alueellista kehittämistehtävää hoitavien kirjastojen kanssa yhdessä. Yleiset kirjastot toimivat verkostoissaan korkeakoulukirjastojen sekä erikoiskirjastojen kanssa. (Juntunen & Saarti 2012, 17–18.)

Haasion (2000, 17) mukaan sisäisen verkostoitumisen perusasia on, että yleinen kirjasto verkostoituisi kunnan sisäisten toimijoiden kanssa ja tavoiteltaisiin mahdollisimman monipuolista verkostoa eri tahojen kanssa. Haasio korostaa, että sisäisten verkostojen rakentamisessa olisi pyrittävä monialaisten tiimien muodostamiseen, sillä kuntatasolla muiden sektoreiden näkemyksiä kuunnellen saadaan informaatiota, kuinka yhteistyö kirjaston kanssa toimisi parhaiten.

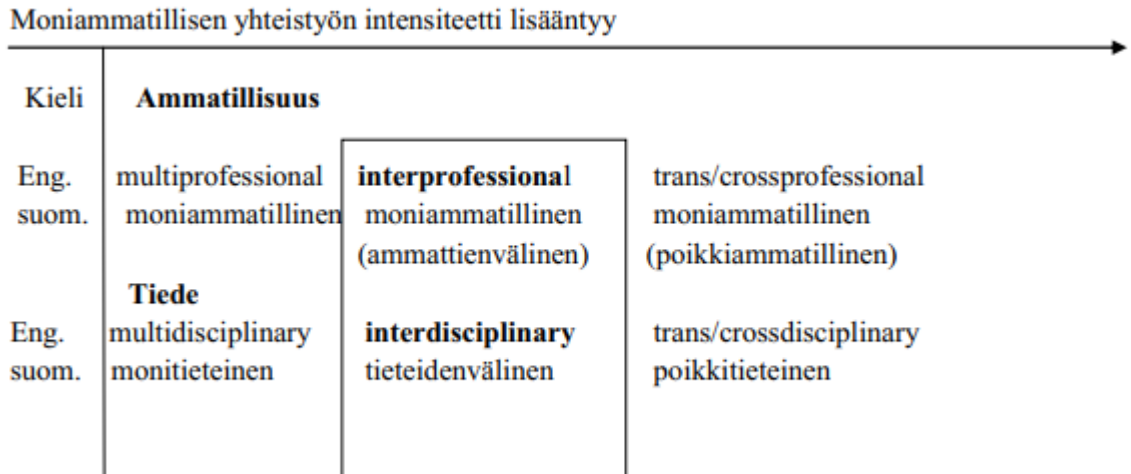
livonen (2000, 41–54) määrittelee yhteistyön yhteisiksi tavoitteiksi, joiden saavuttamiseksi on tarpeen yhteinen lähestymistapa sekä yhteinen ymmärrys työn merkityksestä. livonen (2000, 48–51) viittaa aiempaan tutkimukseensa (livonen & Harisalo 1997), jossa tutkittavana oli luottamuksen esiintyminen suomalaisissa yleisissä kirjastoissa sekä yhteistyökäytännöt. Yhteistyön vahvistamiseksi nousi kolme strategiaa, joita olivat avoimuuden parantaminen, yhteistyötä estävien rajojen ylittäminen sekä osaamisen jakaminen. Yhteistyötä estävät rajat ovat näkyviä, kuten osastojen ja toimipisteiden väliset rajat tai näkymättömiä, kuten hierarkian eri tasojen väliset rajat.

Kuten määritelmistä on luettavissa, yhteistyöllä on oltava tavoite ja tekijät. Kirjastoilla ja kuntien vapaa-aikatoimijoilla on yhteinen taustaorganisaatio sekä yhteiset tavoitteet, jotka ovat kuntien palveluihin liittyviä. Osastokohtaiset tai toimialakohtaiset rajat saattavat olla yhteistyön esteenä.

2.5 Moniammatillisuus, poikkiammatillisuus ja kolmas työ

Moniammatillisuutta käytetään yleisesti sosiaali- ja terveydenhuollon käsitteenä. Isoherranen (2008, 33) toteaa moniammatillisen yhteistyön käsitteen olevan monimerkityksellinen ja sitä voidaan pitää sateenvarjokäsitteenä monenlaisille yhteistyömuodoille, joissa asiantuntijat tekevät yhteistyötä. Moniammatillisessa yhteistyössä suoritetaan yhteistä työtä tai tehtävää ja tavoitteensa saavuttaakseen asiantuntijat yhdistävät tietonsa ja osaamisensa.

Isoherranen (2012, 21–26) on suomentanut englanninkielisiä moniammatillisuuteen ja eri kontekstien välisyyteen liittyviä termejä ja viittaa tieteen termien osalta Mikkelin ja Pakkasvirran (2007) tekemiin suomennoksiin. Kuva 1. osoittaa, että termistöllä on erilaiset merkitykset. Poikkiammatillinen kuvaa sellaista ilmiötä, jossa työtä tehdään ammattikuntien rajoja rikkoen. Arkikielessä termit sekoittuvat toisiinsa ja kontekstista ymmärretään yleensä millaista ilmiötä tai ammattien välistä yhteistyötä tarkoitetaan.

Kuva 1. Moniammatillisen yhteistyön intensiteetin tasot ja niitä kuvaavat termit (Isoherranen 2012, 21).

Purhonen (2015, 90–91) on määritellyt käsitteensä kolmas työ tarkoittavan kirjasto-työn sekä nuorisotyön yhteisen kehittämisen tuloksena syntyneitä ilmiöitä. Tätä voidaan kutsua kirjastonuorisotyöksi tai nuorisotyöksi kirjastossa, mutta kokonaisuudessaan tässä on kyse enemmän kuin yhteistyöstä sillä kummankin alan osaaminen on näkyvissä ja sulautuu yhdeksi työksi. Purhonen kuvailee ammattialojen välisen yhteistyön tai yhteisen työn ongelmaksi, että se ei ole suoranaisesti oman ammattialan perustehtävää ja rajapinnalla tapahtuva työ on usein yksittäisen henkilön yksittäisiä tapahtumia, jotka vaikuttavat työyhteisöön hämmentävästi.

Moniammatillisuus on pienissä kunnissa keino saada henkilöresursseja jaettua useammalle sektorille, jos henkilöstön lisäämiselle on tarvetta, mutta kokonaisuudessaan henkilötyövuosiin ei ole taloudellista mahdollisuutta. Esimerkiksi yhdistelmävirkojen tai työnkuvien muutosten avulla saadaan etuja molemmille sektoreille, kun henkilöstökulut jakautuvat. Huomioitavaa on kuitenkin eri alojen koulutusvaatimukset, jolloin sopivien yhdistelmävirkojen täyttäminen voi olla haasteellista.

3 AIKAISEMPI TUTKIMUS JA HANKKEET

3.1 Tutkimuksia monialaisesta yhteistyöstä kirjastosektorilla

Lovio, Strümer & Selkee (2004, 2–27) ovat selvittäneet Suomen kuntaliiton opetus- ja kulttuuriyksikölle yleiskuvaa kuntien kulttuuritoiminnasta pienimuotoisella lomakekyselytutkimuksella. Selvityksessä esitellään yhdistelmävirkojen sisältöä kulttuuritoimen näkökulmasta. Tuolloin kolmannes kysymykseen vastanneista 258 henkilöstä kunnan kulttuuritoimesta vastaavista viranhaltijoista toimi myös kirjastotoimen tehtävissä. Pienissä kunnissa kulttuuritoimen yhdistelmävirkojen määrä osoittautui myös prosentuaalisesti suuremmaksi kuin suurissa kunnissa.

Tässä selvityksessä kirjasto sijoittui kulttuuritoimen yhteistyötahojen listalla melko loppusijoituksiin, sillä kirjasto oli mainittu vain 13 kertaa, kun tämän kysymyksen kokonaisvastausmäärä oli 300 (Lovio ym. 2004, 25, 46). Kirjaston heikko yhteistyökumppanuus ja ristiriita kuitenkin runsaaseen yhdistelmävirkojen määrään voisi selittyä sillä, että kyselylomakkeen annetuissa valmiissa vastausvaihtoehdoissa ei ollut kirjastoa lainkaan mukana. Kirjaston saamat maininnat olivat vastaajien itse täyttämiä lomakkeen avovastauskohdassa.

Valtioneuvosto käynnisti Paras-hankeen keväällä 2008. Kunta- ja palvelurakenteita uudistavan hankkeen tavoitteena oli kattava, laadukas, saavutettava ja taloudellinen palvelurakenne. Suomen Kuntaliitto selvitti Paras-hankkeen uudistusten vaikutuksia KULTI-hankeessaan, kuinka yhteistoiminta-alueet sekä monikuntaliitokset ovat vaikuttaneet kirjasto-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalvelujen järjestämiseen. Hankealueilla sivistyslautakuntien tilalle muodostettiin vastuualueilleen suppeampia kirjasto-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisolautakuntia. Pienten toimialueiden henkilöstöllinen vahvistuminen, palveluvalikoiman laajentuminen ja lisäksi poikkihallinnollinen yhteistyö koettiin lisääntyneen. Yksi Paras-uudistuksen pitkän tähtäimen kysymyksistä onkin, muodostuuko uusien hallintorakenteiden myötä syvenevää yhteistoimintaa kirjasto-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisotoimen välille? (Kunta- ja palvelurakenne uudistuu, mitä tapahtuu kulttuuripalveluille? 2009, 3–7, 118).

Cuporen EspooCult -tutkimus kartoittaa Espoon kulttuuripalveluiden nykyistä tilaa ja arvioi KulttuuriEspoo 2030 -ohjelman toteutumista sekä poikkihallinnollisen yhteistyön toimivuutta. Espoossa kulttuurin tulosityksikkö pitää sisällään kirjasto-, museo- ja orkesteritoiminnan sekä tapahtuma- ja kulttuuripalvelut. KulttuuriEspoo 2030 -ohjelman lähtökohtana on nähdä kulttuuri kehittäjänä ja ylittämässä yhteiskunnan eri sektorirajat, kuten opetuksen, sosiaali- ja terveyspalveluiden tai teknisen- ja ympäristötoimen kanssa. (Jakonen ym. 2018, 19.) Espoon kulttuuristrategian päämääränä on kulttuurin ja taiteen näkyvämpi rooli ja sitä tavoitellaan purkamalla sektori- ja silloajattelua. Eri hallinnonalat ja sektorit luovat poikkihallinnollisen yhteistyön avulla vakiintuneita malleja ja rakenteita ja huomioivat kulttuurien näkökulman. Poikkihallinnollisuudella saadaan yhteiskuntaan ja talouteen positiivisia ja yllättäviä vaikutuksia. Yhteiskunnan ongelmia ja haasteita saadaan ratkaistua poikkihallinnollisella koordinoitulla yhteistyöllä ja tuloksia levitetään sekä juurrutetaan verkostojen avulla eri sektoreille. Onnistuminen vaatii kuitenkin paikkoja ja välineitä, jotta eri sektoreiden toimijat voivat verkostoitua. (Kulttuuri ja kaupunkikehitys 2018, 1–4.)

Espoossa haastavina asioina poikkihallinnollisen yhteistyön lisäämisen osalta on mainittu mm. resurssipula, yhteistyön henkilöityminen sekä aktiivisuuden määrä ja kulttuuritoiminnan tilatarpeet. Lisäksi mainitaan, että suurten kaupunkien työntekijöillä on melko vakiintunut käsitys mitä oma työkenttä sisältää ja tämä vaikeuttaa poikkihallinnollisuuden lisäämistä. Asennemuuri voi olla vahva, yksittäinen henkilö voi olla joko yhteistyön edistäjänä tai estäjänä. Myös kulttuuritoiminnan arvostus vaihtelee ja sitä ei nähdä oman toimintasektorin tavoitteiden edistäjänä. (Kulttuuri ja poikkihallinnollinen yhteistyö 2018, 1–4.)

Kirjastojen erilaisista yhteistyön toteuttamisista on tehty jonkin verran opinnäytetöitä. Ruotsalainen (2018) on tutkinut ammattikorkeakoulun opinnäytetyössään Itä-Suomen kirjastojen ja kansalaisopistojen yhteistyötoimintoja haastattelututkimuksen avulla ja opinnäytteen tuloksena oli, että yleisin yhteistyömuoto on tilojen käyttö. Ruotsalainen mainitsee ilmenneeksi ongelmaksi kansalaisopiston kurssien maksullisuuden, kun kirjasto on taas käyttäjilleen maksuton tila. Nuorisosektorin ja kirjastojen yhteistyöstä opinnäytetöitä löytyy runsaammin, erityisesti puolijulkisissa tiloissa toimivaa sekä jalkautuvaa nuorisotyötä koskien.

3.2 Hankkeita yhteistyön osalta

Yleisten kirjastojen hankerekisteri (Yleisten kirjastojen hankerekisteri, [viitattu 10.11.2019]) sisältää kirjastojen jättämiä hankehakemuksia vuosien 2010-2018 ajalta. Näitä hankkeita on kertynyt jo 203 kappaletta ja hankkeista 64 oli asiasanoitettu sanalla yhteistyö, mutta suuri osa hankkeista piti sisällään yhteistyötä koulujen tai muiden kunnan ulkopuolisten yhteistyötahojen, kuten yhdistysten kanssa.

Hankerekisterin analysointi asiasanoitusten osalta oli haastavaa, sillä hankkeet olivat asiasanoitettu useilla sanoilla. Pääpiirteittäisenä havaintona kuitenkin, että asiasanoja kansalaisopisto tai vapaa sivistystyö ei ollut lainkaan asiasanojen joukossa. Vain yhden hankkeen tagi-sanoituksissa esiintyi kansalaisopisto. Myös liikuntasektori jäi hankkeiden asiasanoitusten perusteella vähäiseksi, vain yksi hanke oli asiasanoitettu liikuntatoimi-sanalla ja tagi-sanoituksissa esiintyi liikunta vain kerran. Nuoria, nuorisotyötä tai nuorisotoimea koskevia hankkeita oli asiasanoitettu runsaammin ja samoin kulttuuriin liittyviä hankkeita. Hankerekisterin sisällöstä nousi esiin hyvinä esimerkkeinä kunnan sisäisestä yhteistyöstä kolme hanketta, joita esitellään edempänä.

Tohmajärvellä kartoitetaan Kirjasto – avoin kohtaamispaikka -hankkeessa millaisten toimijoiden kanssa voisi olla yhteistyötä ja millaisia poikkihallinnollista yhteistyötä voisi toteuttaa ja kenen kanssa esiintyy synergiaetuja. Toinen tutkittava kohde on tila-, kaluste- ja välineratkaisujen pohdinta. Tilojen monipuolisella käytöllä voidaan saavuttaa myös ei-käyttäjiä kirjaston vaikutuspiiriin. Lisäksi pohditaan voiko vapaaehtoisten toimijoiden avulla monipuolistaa toimintaa, esim. nuorten pop up -kahvila. (Yleisten kirjastojen hankerekisteri 14.11.2018.)

Paimion kaupunginkirjaston Kadonneen asiakkaan jäljillä -hankkeen tavoitteena on oppia järjestämään tapahtumia, joilla saadaan ei-käyttäjiä kirjaston asiakkaiksi. Tapahtumien ideoinnissa käytetään apuna vapaa-aikapalveluiden ja vapaan sivistystyön henkilöstön asiantuntijuutta. Kirjaston tapahtumatuotantoa ja niiden markkinointia aletaan tehdä enemmän yhteistyössä Paimion kaupungin sivistys- ja vapaa-aikapalveluiden kanssa. Hankkeen yksi teemoista on edistää yhteistyötä eri yhteisöjen kanssa. Hankkeessa luodaan myös koko sivistys- ja vapaa-aikapalveluiden yhteinen tapahtumien vuosikello, jonka avulla päällekkäisyyksiä saadaan vältettyä.

Hankkeen aikana koko sivistys- ja vapaa-aikapalvelujen henkilöstö oppii tapahtumajärjestämisen yleiset periaatteet sekä mainosten tekoa. Yhteistyökumppaneina ovat toimineet kaupungin kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalvelut sekä Paimion opisto. (Yleisten kirjastojen hankerekisteri 12.12.2017.)

Pukkilan ja Myrskylän pienehköt kirjastot tekivät osallistavia hankkeita, joissa kuntalaisia osallistettiin sekä suunnitteluun että aktiivisen toimijan rooliin. Kirjastot loivat kumppanuuksia muiden julkisen sektorin sekä kansalaisjärjestöjen kanssa. Kirjastoille nimettiin KIVA-henkilö, eli kirjaston verkostoaktivoija, jonka tehtäviin kuului koordinoida yhteistyötä, avustaa tapahtumajärjestämisessä sekä tiedotus. (Yleisten kirjastojen hankerekisteri. 29.10.2015.)

Hankkeiden osalta summauksena oli, että vaikka hankkeet kohdistuivat yhteistyöhön, niiden sisällöllinen analysointi ei ole helppoa, sillä asiasanoitus ei ollut yhteismitallista. Huomattavaa oli kuitenkin yhteistyökumppaneiden käyttö suuressa osassa hankkeita, mutta niissä oli määrällisesti runsaasti vaihtelua. Vapaa-ajan sektorin osalta kirjaston hankkeissa roolit vaihtelivat osallistujaroolista aktiivisen toteuttajan rooliin, kuten edellä mainittu Paimion hanke, jossa mukana on koko vapaa-ajan sektorin eri osapuolet. Hankkeiden avulla yhteistyötä voidaan lisätä, kun jo hankkeen suunnitteluvaiheessa muistetaan kunnan muut mahdolliset toimijat.

4 YHTEISTYÖN TULEVAISUUDEN VISIOITA

Yhteistyö nähdään tulevaisuudessa usean eri tahon linjauksissa tärkeänä toimenpiteenä. Valtiovarainministeriön Kuntatalouden- ja hallinnon neuvottelukunta, Suomen kuntien etujärjestö Suomen kuntaliitto sekä Yleisten kirjastojen neuvosto avaavat kaikki strategioissaan, kuinka yhteistyö voi osoittautua merkitykselliseksi tekijäksi tulevaisuuden kuntapalveluiden tai kirjastopalveluiden osalta.

Kuten luvussa 2.3 esiteltyjen taloustilastojen osalta on huomattavissa, henkilöstöresurssit ovat pienentyneet niin kirjastoissa kuin kulttuuripalveluiden tai liikuntapalveluiden ohjaustyön osalta. Tulevaisuudessa kiristyneet henkilöstöresurssit voivat kuitenkin luoda uusia yhdistelmävirkamalleja, jolloin tehtäväkentän laajetessa myös kirjastotyöntekijän tai vapaa-ajantyöntekijän erilaiset osaamisalat saattavat löytää uudenlaisia yhteistyön tapoja.

Kuntatalouden- ja hallinnon neuvottelukunta on koostanut Peruspalvelujen tila 2018 -raportin, joka kertoo yleiskuvaa peruspalvelujen tilasta. Tulevaisuudessa väestön ikärakenne muuttuu ja kaupungistuminen jatkuu ja niillä tulee olemaan vaikutusta palvelujen tarpeeseen. Opetus- ja kulttuuripalvelut ovat tulevaisuudessa kuntien suurimpia peruspalvelukokonaisuuksia ja sivistyspalveluiden eli varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen sekä kulttuuri-, kirjasto-, liikunta- ja nuorisopalveluiden järjestäjätahona kunnan rooli on kasvava. Sivistyspalvelut toimivat myös tulevaisuuden kunnan vetovoimaisuustekijänä. Haasteena nähdään, saadaanko erilaisissa kunnissa turvattua riittävät kulttuuri-, kirjasto- ja liikuntapalvelut, joita käyttää lasten ja nuorten lisäksi koko väestö. Eri sektorien välistä yhteistyötä tullaan tarvitsemaan yhä enemmän. (Kuntatalouden ja -hallinnon neuvottelukunta 13.4.2018, 19–23.)

4.1 Yleisten kirjastojen suunta 2016-20

Yleisten kirjastojen neuvosto (YKN) koordinoi kirjastojen yhteistyötä sekä muodostaa kirjastojen yhteisiä kannanottoja. Tämä toimielin koostuu Yleisten kirjastojen keskuskirjaston ja alueellisen kehittämistehtävien kirjastojen edustajista sekä niiden alueilta valituista edustajista. YKN on laatinut oppaan työvälineeksi, jonka avulla kir-

jastot voivat pohtia omia arvojaan ja millaisin toimenpiteiden avulla saadaan kirjastoja kohti arvoja, joita ovat tasavertaisuus, vastuullisuus, yhteisöllisyys, rohkeus sekä sananvapaus. YKN on määritellyt näille arvoille useita tavoitteita, joista useissa näkyy kirjastojen keskinäisen yhteistyön lisäksi kunnallisen poikkihallinnollisen yhteistyön merkittävyys. (Yleisten kirjastojen neuvosto 2016, 1–17.)

Vastuullisuuden arvon yhtenä tavoitteena on kirjaston toimiminen tehokkaasti kunnan osana, jonka toteuttamiskeinoina nähdään ylihallinnollinen aktiivinen yhteistyö sekä linjaaminen, kuinka osallistutaan muiden palvelujen tuottamiseen sekä opastukseen. Näillä toimenpiteillä voidaan tehostaa verovarojen vastuullista käyttöä. (Yleisten kirjastojen neuvosto 2016, 1–17.)

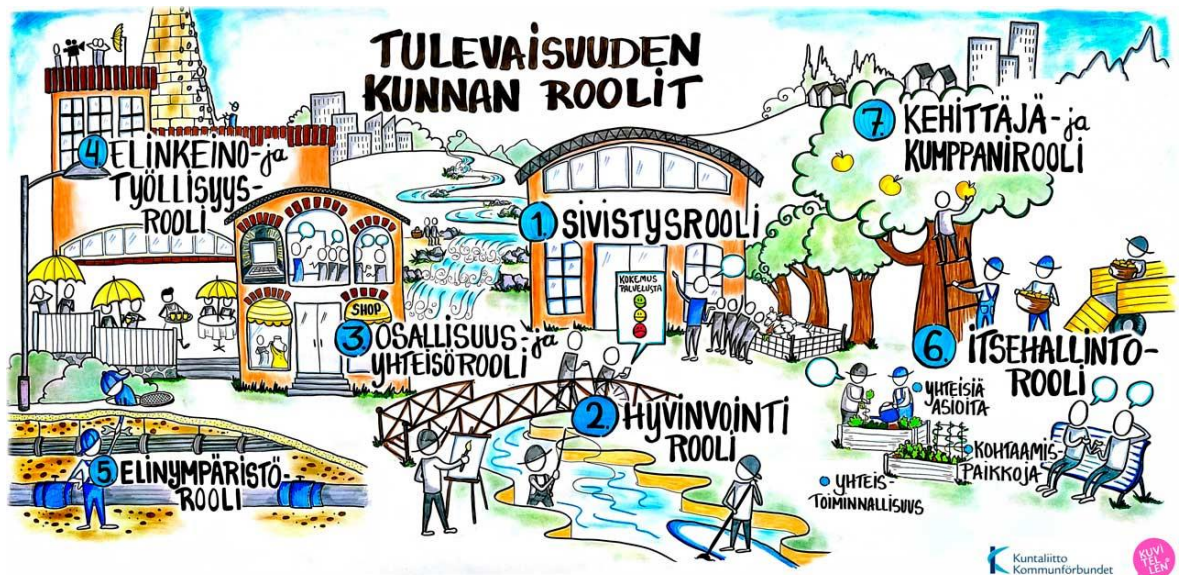
Yhteisöllisyyden arvoa tavoitellaan verkossa toimien, viemällä kirjastopalveluita sinne missä tapahtuu, upottamalla kirjastopalveluja muiden palveluiden osaksi. Avataan kirjaston tiloja monipuoliseen käyttöön niin julkisten palveluiden, kuin muiden kuntalaisten yhteisölliseen käyttöön. Julkissektorilla pyritään käytännön toimin edistämään eri viranomaisten yhteispalvelua ja neuvontaa sekä tapahtuma- ja opetuskäyttöä kirjaston tiloissa. Yhteisöllisyys vaatii myös pelisääntöjä, myös julkisten toimijoiden osalta. (Yleisten kirjastojen neuvosto 2016, 1–17.)

Rohkeuden arvo kuvastaa kirjastojen pysymistä toimintaympäristön muutoksissa. Tuetaan eri osajien yhteistyötä ja hyödynnetään muiden alojen osaajia, kun palveluja toteutetaan. Kuntasektorilla yhteistyön avulla resursseja saadaan vapautettua kun palveluja keskitetään. Kirjastojen on myös puolustettava kansalaisen hyvää elämää, johon kuuluu, aktiivinen palveluista kertominen. (Yleisten kirjastojen neuvosto 2016, 1–17.)

Kaikki edellä esitellyt arvot, joita Yleisten kirjastojen neuvosto suosittelee suunta-asiakirjassaan, ovat jollain tavalla kytköksissä kirjastojen yhteistyöhön, niin kirjastojen välisesti, kuin poikkihallinnollisin toimin. Nämä arvot ovatkin työväline kirjastojen toiminnalle omassa kunnassa ja toimivat apuvälineenä, jolla voidaan vedota päättäjiin tai rakentaa omaa kirjaston strategiaa. (Yleisten kirjastojen neuvosto 2016, 1–17.)

4.2 Suomen kuntaliiton visioita

Suomen kuntaliitto näkee tulevaisuudessa kunnilla olevan erilaisia rooleja, joista kirjasto- ja vapaa-aikatoimijat linkittyvät niin moneen rooliin, kuten sivistyksen tai hyvinvoinnin osa-alueille. (Kuva 2). Suomen kuntaliitto on laatinut vision sivistyspoliittisista tavoitteistaan vuodelle 2025. Kuntaliitto näkee yleisten kirjastojen toimivan ”Kaikkien kirjastona”, joka toteuttaa sekä kehittää toimintaansa alueellaan niin kuntalaisten, muiden toimijoiden kuin kunnan muiden sektoreiden kanssa yhteistyössä. Monisektoraalinen yhteistyö saavutetaan kirjastojen palveluasenteen tuloksena ja tämän avulla tiloja käytetään joustavasti ja uusia palvelukonsepteja saadaan kehitettyä. (Suomen kuntaliitto 2015, 35–48.)

Kuva 2. Tulevaisuuden kunnan roolit. (Sallinen ym. 2017, 11).

Kuntaliitto näkee, että tulevaisuudessa palvelut löytyvät sieltä, missä muutenkin asioidaan ja tällä keinolla julkisten palvelujen saavutettavuus paranee. Kulttuuripalveluiden tukipilareina nähdään kirjasto ja kansalaisopisto sekä läheisinä yhteistoimijoina liikunta- ja nuorisopalvelut. Kuntaliitto esittää yhdeksi tavoitteekseen, että se vaikuttaa kuntien rahoittamien kulttuurillisten instituutioiden avoimemman toimintakulttuurin, uusien palvelukonseptien ja yhteistoimintamallien edistämiseen. Liikuntapalveluiden osalta kuntaliitto kannustaa etsimään uusia monialaisia yhteistyökumppaneita kunnan eri hallinnonalojen kanssa. Vapaan sivistystyön osalta yhteis-

työ kirjastojen kanssa on vakiintunut ja opistot tuotteistavat osaamistaan ja toimintaa on verkostomaisessa yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa. (Suomen kunta-
liitto 2015, 35–48.)

4.3 Suomen kirjastoseuran koulutus- ja tutkimustyöryhmän näkemyksiä

Suomen kirjastoseuran koulutus- ja tutkimustyöryhmä on haastatellut kirjastoalan ammattilaisia ja koostanut haastattelutuloksiaan. Niissä nähtävinä linjoina on, että kirjastoalan yhteistyö eri toimijoiden kanssa on lisääntyvää ja yhteistyökumppanit ovat pitkälti julkiselta sektorilta ja toiminta ylittää eri hallintokuntien rajat. Haastattelujen perustella yhteistyö näyttäisi auttavan tavoittamaan sellaisia asiakkaita, joita kirjasto ei yksin tavoita. Onnistunut yhteistyö hyödyttää kaikkia osapuolia. Haastateltavat nimesivät hyödyiksi mm. aikataulujen helpottumisen, tavoitteiden saavuttamisen, verkostot ja vaikuttavuuden Yhteistyössä myös kaikkien toimijoiden näkökulma avartuu ja saadaan luotua uusia ideoita tai palvelumalleja. (Suomen kirjastoseuran koulutus- ja tutkimustyöryhmä 5.6.2017, 4.)

5 TUTKIMUSASETELMA

5.1 Tutkimusongelma ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksellisen osan tavoitteena on kartoittaa kirjastojen ja kunnallisten vapaa-aikatoimijoiden yhteistyötä. Halutaan saada esille numeerisia arvoja, joiden avulla voidaan vertailla, minkä vapaa-ajan sektorien kanssa yhteistyötä tehdään ja millaiset syyt voivat selittää yhteistyön vähyyttä. Tutkimuksen tavoitteena on vastata seuraaviin kysymyksiin:

- Yhteistyön määrän mittaaminen. Minkä tahojen kanssa yhteistyötä tehdään? Montako yhteistyökumppania kirjastoilla on? Millaiseksi vastaajat kokevat yhteistyön useuden, määrän ja laadun eri sektorien kanssa?
- Yhdistelmävirkojen vaikutus tehtävään yhteistyöhön. Millaisia yhdistelmävirkoja pienten kuntien kirjastoissa on? Korostuuko jonkin tietyn sektorin osalta yhdistelmävirkojen määrä? Kuinka yhdistelmävirkojen vaikutus näkyy yhteistyön määrässä? Onko yhteistyötä useammin tai koetaanko se laadukkaammaksi, kun jollain kirjaston henkilöstöstä on yhdistelmävirka?
- Kirjaston sijainnin vaikutus. Sijaitseeko kirjasto erillisessä rakennuksessa, vai onko samoissa tiloissa muita toimijoita? Onko tällä vaikutusta yhteistyön tekemiseen?
- Konkreettiset yhteistyön tekemisen tavat. Mitä asioita tehdään yleisimmin yhteistyöllä? Saadaanko kyselyn avulla jotain uusia yhteisiä toimintoja esille?
- Yhteistyön haasteet ja ongelmat. Millaisia haasteita yhteistyön tekemisessä on havaittu ja mitkä tekijät estävät yhteistyön sujuvuutta? Onko jonkin vapaa-ajan sektorin osalta ongelmia enemmän?
- Yhteistyön kehittäminen. Löytyykö kyselyssä etukäteen annettujen yhteistyötapojen lisäksi uusia? Näkevätkö vastaajat yhteistyön lisäämisen tarpeellisena? Kenen kanssa yhteistyötä tulisi lisätä? Millä tavoin he kehittäisivät yhteistyötä?

5.2 Kvantitatiivinen tutkimus

Tutkimusmenetelmänä käytetään kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusta. Kvantitatiivinen tutkimus edellyttää, että taustalla oleva ilmiön muuttujat tunnetaan, jotta voidaan suorittaa mittauksia. Kvantitatiivinen tutkimus pyrkii yleistämään: tutkitaan vain pieni joukko, jonka katsotaan edustavan kokonaista perusjoukkoa. Kvantitatiivinen tutkimusote vaatii kuitenkin riittävän paljon havaintoyksiköitä, jotta tutkimustuloksia voidaan pitää luotettavina ja yleistää koko joukkoa koskeviksi. (Kananen 2011, 17–18.)

Kvantitatiivista tutkimusta tehdään prosessina. Ensimmäisenä määritellään mitä tietoa tarvitaan, jotta ongelma saadaan ratkaistua. Seuraavaksi mistä tieto saadaan hankittua ja millainen on keräysmenetelmä. Määrällisessä tutkimusprosessissa jokainen aiempi vaihe on vaikuttamassa seuraavaan vaiheeseen. Kvantitatiivisen tutkimuksen kohdalla esiintyy myös virhemahdollisuuksia. Jos valitun tutkittavan joukon vastaavuus ei ole sama kuin todellisen kohderyhmän, saadaan virheellinen tulos. (Kananen 2011, 20–22.)

5.3 Kyselytutkimuksen metodologiaa

Kvantitatiivisessa kyselytutkimuksessa korostuu kysymysten asettelun toimivuus. Hyvän ja toimivan kysymyksen taustalla on, että vastaaja ymmärtää kysymyksen oikein ja kysymykset ovat yksiselitteisiä, vastaajalla täytyy olla tarvittava tieto sekä halu antaa kysymyksiin liittyvä tieto. Kaikkien näiden kriteerien tulee täytyä kyselyn kaikissa kysymyksissä, jotta kyselytutkimus onnistuisi. Myös kieliasuun on kiinnitettävä riittävästi huomiota, että ei käytetä erikoistermistöä tai jos erikoistermejä käytetään, ne selitetään vastaajalle. (Kananen 2011, 30–31.) Vehkalahti (2008, 47–48) painottaa saatekirjeen merkitystä vastaamisen kannalta, sillä saatekirje toimii kyselytutkimuksen julkisivuna. Hyvin laadittu saatekirje voi saada vastaajan kiinnostumaan kyselyyn vastaamisesta tai vastaavasti huonosti laadittu saatekirje voi vaikuttaa vastaajan hylkäämään koko lomakkeen.

Valli & Perkkilä (2018, 117–121) nimeävät sähköisten kyselyiden eduiksi visuaalisuuden, taloudellisuuden ja nopeuden, vaikka ennakkotyönä on selvitettävä kohde-ryhmän saavutettavuus. He muistuttavat myös, että sähköpostitse henkilökohtaisin linkein saadaan rajattua vastaajien vastaukset vain yhteen kertaan ja muistutuskirje on helppo lähettää ei vastanneille. Sähköisen kyselyn etuna he mainitsevat myös litteroinnilta välttymisen sekä paperilomakkeen vastausten tulkinnan ongelmat. Sähköisellä lomakkeella saadaan ohjattua vastaajaa toimimaan oikealla tavalla, esimerkkinä valitse-vain-yksi vaihtoehto on helppoa rajata sähköisellä lomakkeella, paperilomakkeella tämä ei ole mahdollista.

Kyselytutkimuksen rakenteessa kannattaa noudattaa suppilotekniikkaa, jolloin kysymykset on ryhmitelty aihealueittain, joita käydään läpi yksi kerrallaan yleisestä yksityiseen. Tämä tekniikka selittyy ihmisen muistirakenteilla, joissa muistia aktivoidaan ensin yleisellä kysymyksellä, sitten vasta tarkemmilla kysymyksillä. Hankalien ja arkaluontoisten kysymysten sijoittelu kyselyn loppupuolelle antaa mahdollisuuden luottamussuhteen rakentumiseen kyselyn edetessä. (Kananen 2011, 39–41.)

Kananen (2011, 34–35) toteaa yleisimmin olevan käytössä 5- tai 7-portaiset asteikot, joita pisteytetään laskentaa varten tasaisin välein, yleensä asteikkovälinä on 1 ja positiivisin vastaus saa arvon 5 tai 7, riippuen asteikosta. Laskentaa varten 5-portaisella asteikolla voidaan myös käyttää numerointia -2–2, mutta Kananen varoittaa luvun 0 käytöstä tilasto-ohjelmien tekemien tulkinnan suhteen. Vastaajalle on annettava myös ei-osaa-sanoa vaihtoehto, jonka avulla saadaan eliminoituja vastaukset, jotka eivät ole relevantteja.

Kokonaistutkimukseksi määritellään sellainen tutkimus, jossa tutkitaan perusjoukon eli populaation kaikki alkiot. Otantatutkimus vastaavasti tutkii vain osan perusjoukosta ja otanta suoritetaan tietyillä ennakkoon määritetyillä otantamenetelmillä. Otoksen perustella tehdään oletuksia perusjoukosta. Tällöin populaatiosta on oltava luettelo, jotta otanta saadaan tehtyä. (Kananen 2011, 65.)

Kaikkia alkioita ei kuitenkaan saada aina tavoitettua tai he eivät vastaa. Tällöin puhutaan kadosta, jota voi käsitellä kahdella eri tavalla, joko paikkausmenetelmällä, jossa puuttuvat arvot korvataan korvikearvoilla, mm. keskiarvolla. Toinen menetelmä on painotusmenetelmällä, jossa korvausta ei tehdä, vaan saaduille luvuille

tehdään tilastollinen painotus. Katoa pyritään pienentämään muistutuskierröksiin. Tilastollisten menetelmien kannalta noin 20–30 % vastaukset eivät ole riittäviä. (Kananen 2011, 72–73.)

Analyysimenetelmien valinnassa on otettava huomioon, millaisia mittareita käytetään. Ristiintaulukoinnin avulla saadaan huomioitua riippuvuuksia, eli kuinka jokin muuttujan arvo kasvaa tai pienenee kun toinen muuttuja muuttuu. Tarkemmassa tulkinnassa käytetään tilastollisia testejä, kuten Khiin neliötestiä, joka kertoo ovatko testattavien ryhmien väliset erot todellisia vai johtuvatko ne sattumasta. (Kananen 2011, 77–85.)

Tutkimuksen luotettavuuden tarkastelussa arvioidaan reliabiliteettia sekä validiteettia. Termit tarkoittavat mittaustulosten pysyvyyttä ja mittarin tarkkuutta. Kvantitatiivisen tutkimuksen osalta reliabiliteetti todetaan sillä, että vaiheet ovat toistettavissa, sillä tutkimuksen vaiheet on dokumentoitu ja ratkaisut perusteltu. Validiteetin arviointi onkin vaikeampaa, sillä erilaisia alalajeja on useita. (Kananen 2011, 118–126.)

5.4 Kyselyn omat valinnat ja perusteluja

Kyselytutkimuksen tutkimusotteeksi valikoitui kvantitatiivinen tutkimusote, sillä tutkimusjoukko oli niin iso, että laadullinen tutkimus ei olisi onnistunut. Kuntien osalta rajausta ei tehty alueellisesti, sillä kirjastojen ja vapaa-ajan toimijoiden toimintatavat ovat samankaltaisia ympäri Suomen. Tutkimusjoukko rajattiin koskemaan vain 3000-8000 asukkaan kokoisia kuntia ja jokaisesta kunnasta pyydettiin vain yksi vastaus. Kysely toteutettiin kokonaistutkimuksena, eli kaikki tilastoyksiköt otettiin mukaan, sillä näiden pienehköjen kuntien kokonaismäärä oli kuitenkin kohtalaisen pieni (n=100).

Tutkimuskysely (Liite 2) laadittiin Webropol-kyselytyökalulla ja kyselyn linkki saatekirjeineen (Liite 1) toimitettiin kirjastoihin sähköpostitse. Internet-kysely oli tässä tapauksessa perusteltua, sillä kaikilla vastaajilla on työn puolesta nettivastaamisen mahdollisuus. Yleisemmän tutkimuksen kohdalla on muistettava huomioida, että osa väestöstä ei käytä internetiä lainkaan, jolloin internet-kysely saattaa vääristää tuloksia.

Kyselyn kysymysjärjestys laadittiin yleisestä yksityiseen, ensin tiedusteltiin taustatietoja. Kysely rakennettiin, siten että jos vastaajalla ei ollut tarvittavaa tietoa, hänen ei tarvinnut vastata kysymyksiin, joihin hänellä ei ollut tietoa. Taustakysymyksissä kysyttiin muun muassa onko yhdistelmävirkoja ja jos vastaaja vastasi ei, kysely ohjasi yhdistelmävirkojen tarkentavien kysymysten ohi. Samoin yhteistyötahoja koskeviin kysymyksiin kohdalla käytettiin kysymysten ohitusta. Tämä siksi, etteivät vastaajat turhaudu kysymyksiin, jotka eivät koske omaa toimintaa.

Kysymykset ryhmiteltiin aihealueittain, esimerkiksi yhteistyö tietyn sektorin kanssa ja siihen liittyvät tarkentavat kysymykset olivat yhtenä kysymyssarjana. Kyselyn loppupuolella kysyttiin yhteenvedona yhteistyön useudesta, määrästä sekä laadusta. Mielipidekysymysten osalta kyselyssä käytettiin 5-portaista asteikkoa ja viimeisenä en-osaa-sanoa -vaihtoehto.

Viimeksi sijoitettiin kysymyksiä yhteistyön lisäämisestä sekä kehittämisestä. Kananen (2011, 41) kehottaa sijoittamaan arkaluontoiset kysymykset loppuun. Tässä kyselyssä valittiin kuitenkin viimeiseksi aihepiiriksi yhteistyön lisääminen sekä kehittäminen ja viimeisessä avokysymyksessä vastaaja sai laittaa omia kommenttejaan vapaasti. Tämän perusteluna se, että viimeisimmät kysymykset jättävät mieleen kyselystä sekä yhteistyön tekemisestä positiivisemmän kuvan, kuin jos niiden tilalla olisi ollut kysymyksiä esimerkiksi ongelmista.

Webropol-kyselyn toimivuutta testattiin useaan kertaan eri testaajien toimesta ja täten varmistettiin, että erilaiset säännöt ja kysymysten ohitukset toimivat toivotulla tavalla. Samalla testaajat kommentoivat kysymysten asettelua, kieliasua ja ymmärrettävyyttä ja esittivät parannusehdotuksia, joiden perusteella kyselyä muokattiin lopulliseen muotoonsa.

6 TUTKIMUSTULOKSET

6.1 Kyselyn toteutus

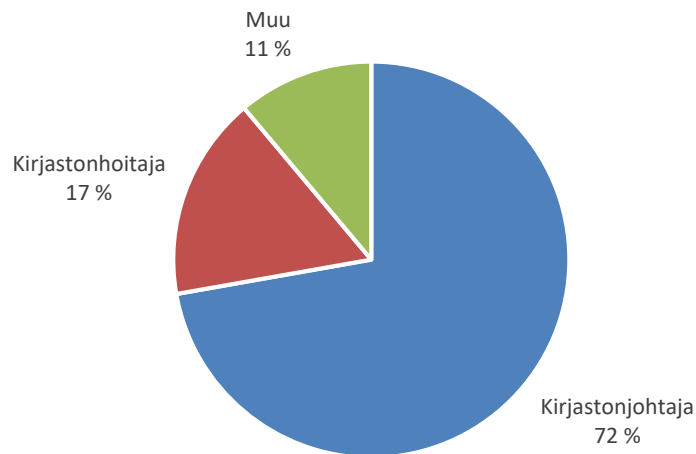
Kyselyn (Liite 2) lähettämiseen valittujen kohdekirjastojen poiminta suoritettiin Kuntien avainluvut -tilaston kautta (Kuntien avainluvut 17.6.2019). Tilastotietokannasta etsittyihin pienten 3000–8000 asukkaan kuntien alustava osoiterekisteri muodostettiin koodaamalla Excel-ohjelmistolla sähköpostiosoitteet muotoon kirjasto@kunta.fi ja valmiiksi kirjoitettujen osoitteiden oikeellisuus oli nopeasti tarkistettavissa kirjastohakemistosta (Kirjastohakemisto, [viitattu 29.10.2019]). Kyselyn rajauksesta on kerrottu tarkemmin opinnäytetyön luvussa 5.4.

Kyselytutkimus toteutettiin lähettämällä kohdekirjastoihin sähköpostilla saatekirje (Liite 1) sekä Webropol-kyselylinkki. Saatekirjeessä pyydettiin ohjaamaan sähköposti kirjastonjohtajalle, esimiehelle tai sellaiselle kirjaston työntekijälle, jolla olisi parhaiten käsitystä kirjaston yhteistyökuvioista muiden kunnan toimijoiden kanssa. Kyselyn ensimmäinen linkki lähetettiin 16.6.2019 ja vastaamisen määräpäiväksi asetettiin 5.8. Vastauksia määräpäivään mennessä oli tullut 38. Kesäloma-aika osoitautui huonoksi kyselyn ajaksi, sillä kirjastot toimivat lomien aikana normaalia vähäisemmällä henkilöstöllä tai kyselyyn vastaavat henkilöt olivat lomalla. Vastausaikaa päätettiin jatkaa vielä kuukaudella ja muistutus kyselystä laitettiin 27.8.2019. Tällä jatkoajalla saatiin vielä 16 vastausta lisää, jolloin vastausprosentiksi saatiin 54 %. Vastaajien aktivoimiseksi arvottiin pääsylippuja Helsingin Kirjamessuille ja arvonnän yhteystiedot kerättiin erillisen, vapaaehtoisen arvontalinkin kautta. Täten vastaajien anonymisuus saatiin taattua. Arvontapalkintojen voittajille ilmoitettiin henkilökohtaisesti.

6.2 Taustatiedot ja yhteistyötahot

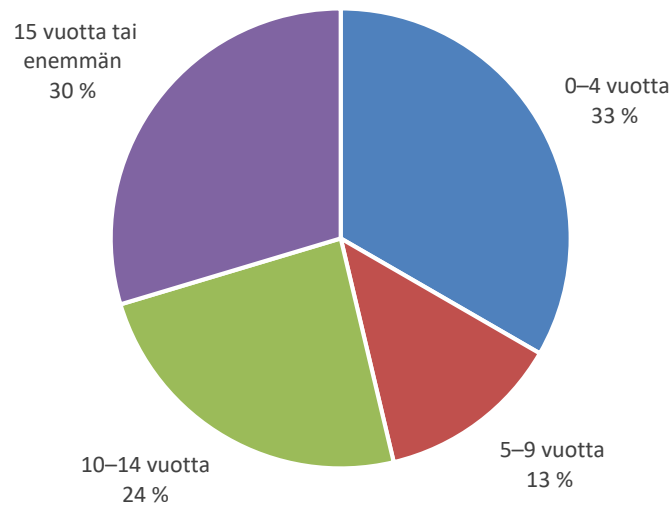
6.2.1 Vastaajien taustatiedot

Kyselyn aluksi vastaajilta tiedusteltiin taustatietoja, jotta saatiin yleiskäsitys vastaajista ja kirjastojen koosta sekä toimintaympäristöstä. Kuvio 1. osoittaa, että suuri osa vastaajista toimi kirjastonjohtajana. Saatekirjeessä oli kerrottu, että tähän kyselyyn olisi vastaajana voinut toimia myös joku muu kirjaston henkilökunnasta, jolla on käsitys kirjaston tekemästä yhteistyöstä.

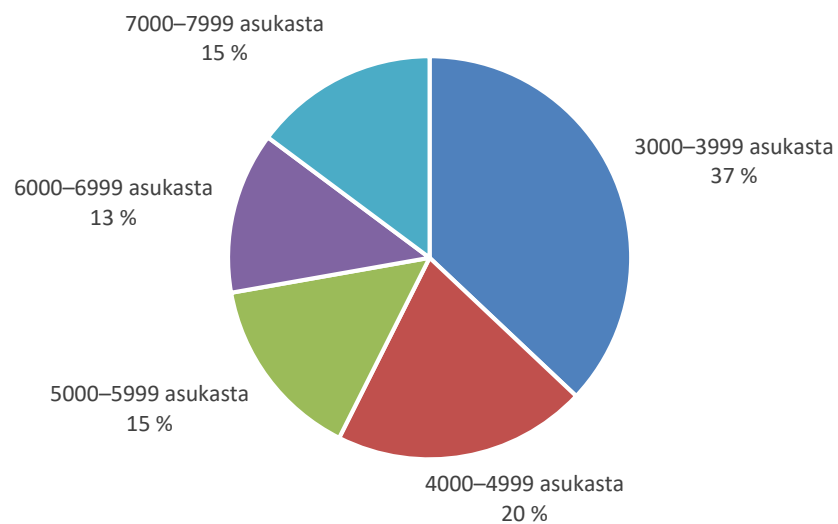
Kuvio 1. Vastaajan asema kirjastossa (n=54).

Kysyttäessä vastaajan työvuosien määrää juuri kyseisessä kirjastossa, voidaan todeta, että vastaajilla oli pitkäkö työkokemus omasta kirjastosta. Kaksi kolmannesta (67%) vastaajista oli työskennellyt kyseisessä kirjastossa yli 5 vuotta. Vastaavasti kolmasosalla vastaajista oli melko lyhyt työkokemus. (Kuvio 2.)

Kuvio 2. Vastaajan työvuodet tässä kirjastossa (n=54).

Taustakysymys kirjaston sijaintikunnan asukasluvun määrästä osoitti vastaajien olevan aktiivisempia pienistä kirjastoista, kuin odotusarvo olisi ollut. Noin neljännes vastaajista oli yli 6000 asukkaan kuntien kirjastoista. (Kuvio 3.)

Kuvio 3. Vastaajan kirjaston sijaintikunnan asukasluku (n=54).

Taustakysymyksissä tiedusteltiin myös kirjastojen henkilöstön määrää, johon ei huomioida mukaan esimiestä. Yleisin vastaus oli 3-4 henkilöä ja tätä vastausta saatiin kaikista kuntakokoryhmistä. Yli 6000 ja 7000 asukkaan kunnat osoittautuivat

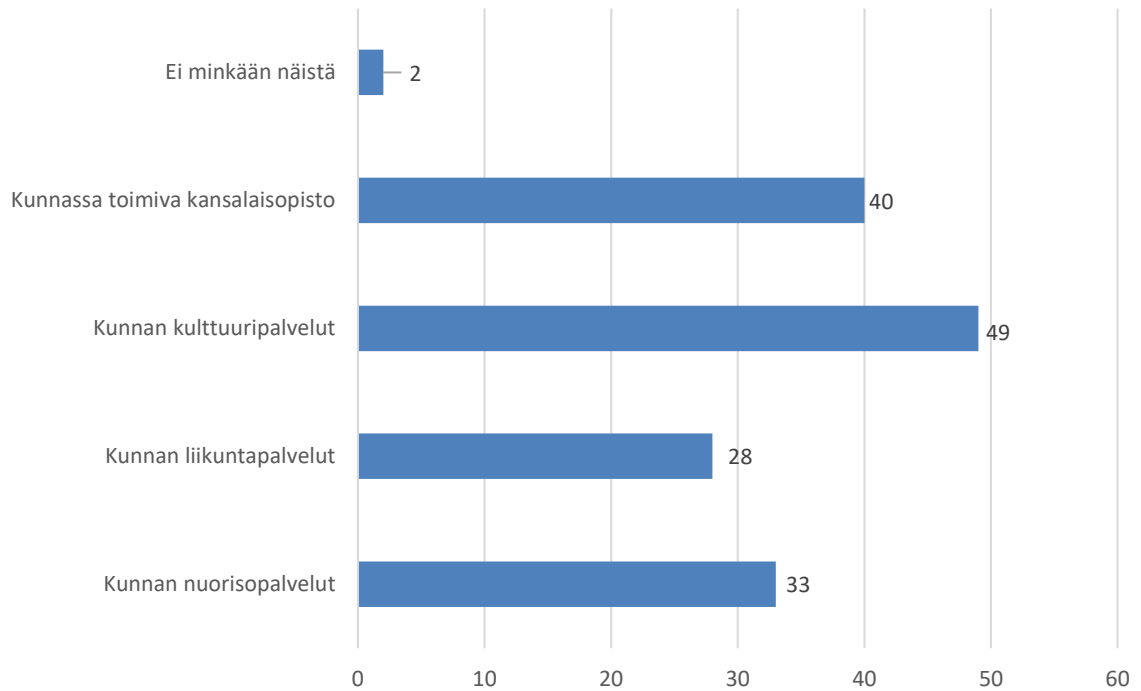
henkilöstömäärilleen vaihtelevimmiksi. Niissä muuta henkilöstöä oli 3-4, 5-6 tai jopa 7 henkilöä tai enemmän. (Taulukko 1.)

Taulukko 1. Kirjaston muun henkilöstön määrä, poislukien esimies (n=54).

Kunnan asukasluku	1-2 henkilöä	3-4 henkilöä	5-6 henkilöä	7 henkilöä tai enemmän	Yhteensä
3000-39999	12	8	-	-	20
4000-49999	2	7	2	-	11
5000-5999	-	8	-	-	8
6000-6999	-	3	3	1	7
7000-7999	-	2	5	1	8
Yhteensä	14	28	10	2	54

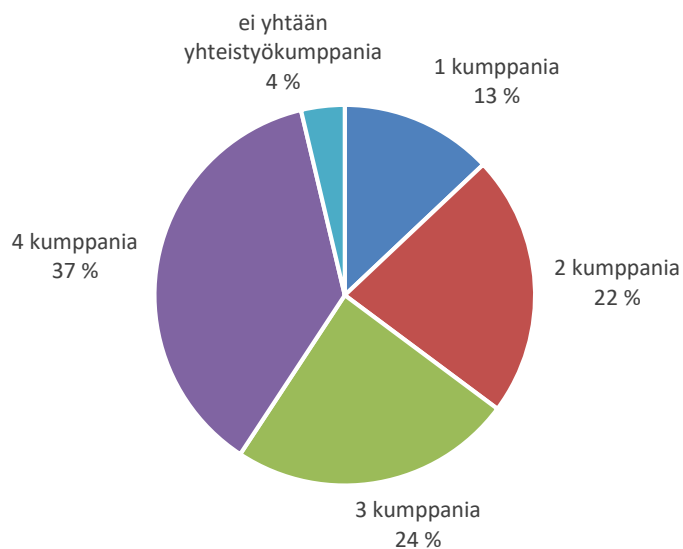
6.2.2 Yhteistyötahot

Kyselyssä tiedusteltiin, että minkä kunnallisten tahojen kanssa vastaajakirjastot tekevät yhteistyötä. Vastausvaihtoehdot oli annettu kyselyssä valmiina. Lähes kaikki kirjastot tekevät yhteistyötä joidenkin ennalta vastausvaihtoehtoina annettujen kunnallisten vapaa-aikatoimijoiden kanssa. Vain kaksi kirjastoa antoi vastauksen, että eivät tee yhteistyötä kenenkään kanssa. Kulttuuripalvelut osoittautuivat tahoksi, joka on lähes kaikkien yhteistyötahona, sillä vastaajista 49 teki yhteistyötä kulttuuripalveluiden kanssa. Kuntien liikuntapalvelut olivat yhteistyötahona vain 28 vastaajalla. (Kuvio 4.)

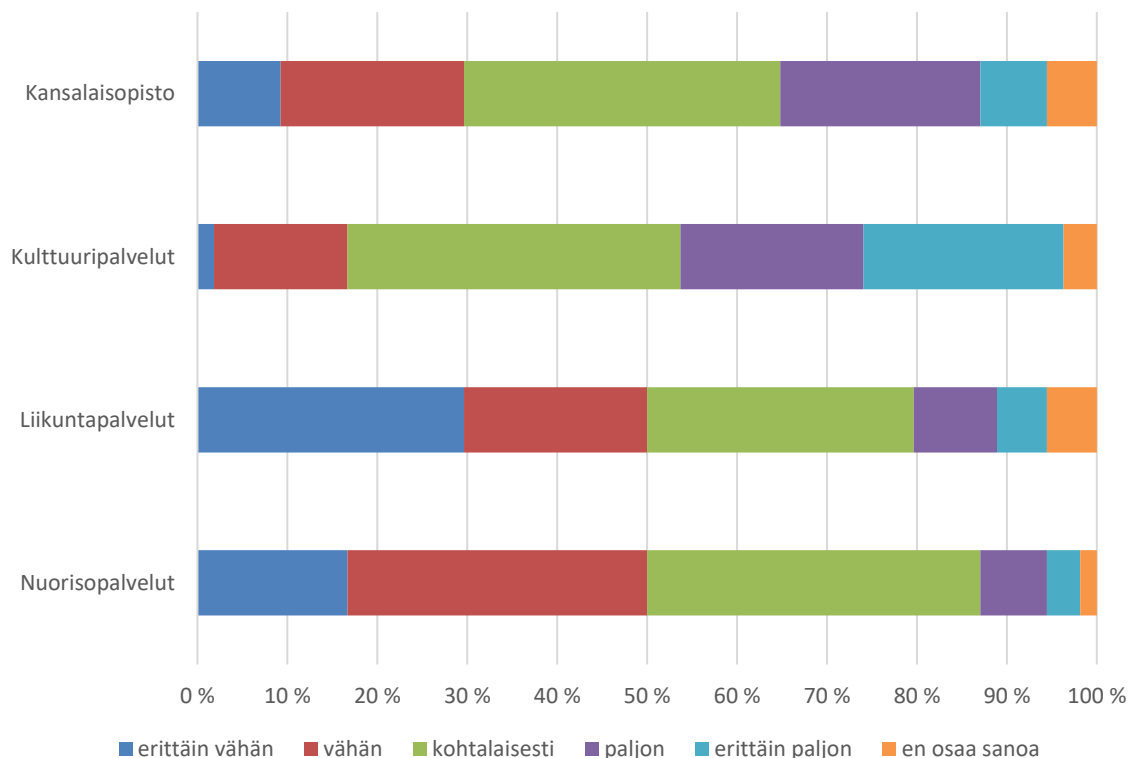
Kuvio 4. Kenen kanssa tehdään yhteistyötä (n=54).

Vastausten perusteella koostettiin yhteistyötahojen määrä. Noin kolmasosalla vastaajista on yhteistyötahoina kaksi vähemmän annetuista vapaa-aikatoimijoista. Vastaavasti kaksi kolmesta kirjastosta tekee yhteistyötä kolmen tai neljän vapaa-ajan sektorin yhteistyökumppanin kanssa. (Kuvio 5.)

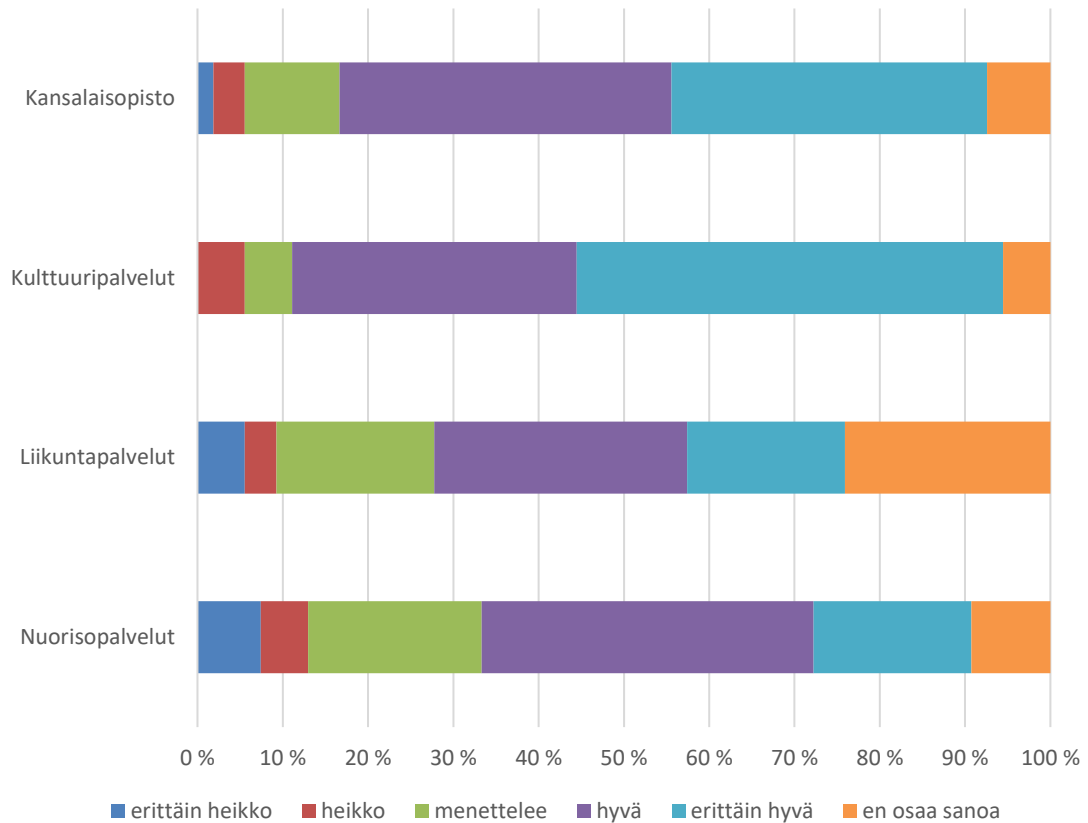
Kuvio 5. Yhteistyökumppanien määrä (n=54).

Vastaajilta tiedusteltiin arviota yhteistyön määrästä sektoreittain. Kuvio 6. osoittaa, että liikunta- ja nuorisopalveluiden osalta noin puolet vastaajista arvioi yhteistyön määrän vähäiseksi tai erittäin vähäiseksi. Kun arvioinnit on pisteytetty arvosanoin 1-5 ja ei-osaa-sanoa sekä tyhjät vastaukset jätetään huomioimatta, on suurin laskennallinen yhteistyön määrä kulttuuripalveluilla, jonka keskiarvoksi saatiin 3,5. Vastaava lukema kansalaisopistolla on 2,9, nuorisopalveluilla 2,5 ja liikuntapalveluilla keskiarvo yhteistyön määrälle on vain 2,4.

Kuvio 6. Arvioitu yhteistyön määrä sektoreittain (n=54).

Vastaajia pyydettiin myös arvioimaan, millaisena he kokevat yhteistyön laadun. Kuten kuvio 7 on nähtävissä, kulttuuripalvelut saavat jälleen parhaan arvioinnin, sillä kulttuuripalveluille annettu yhteistyön laadun keskiarvo on 4,4. Kansalaisopiston saama keskiarvo laadusta on 4,1 ja liikunta- sekä nuorisopalveluilla molemmilla 3,6.

Kuvio 7. Yhteistyön laadun arviointi (n=54).

6.3 Yhdistelmävirkojen ja sijainnin vaikutus

6.3.1 Yhdistelmävirat

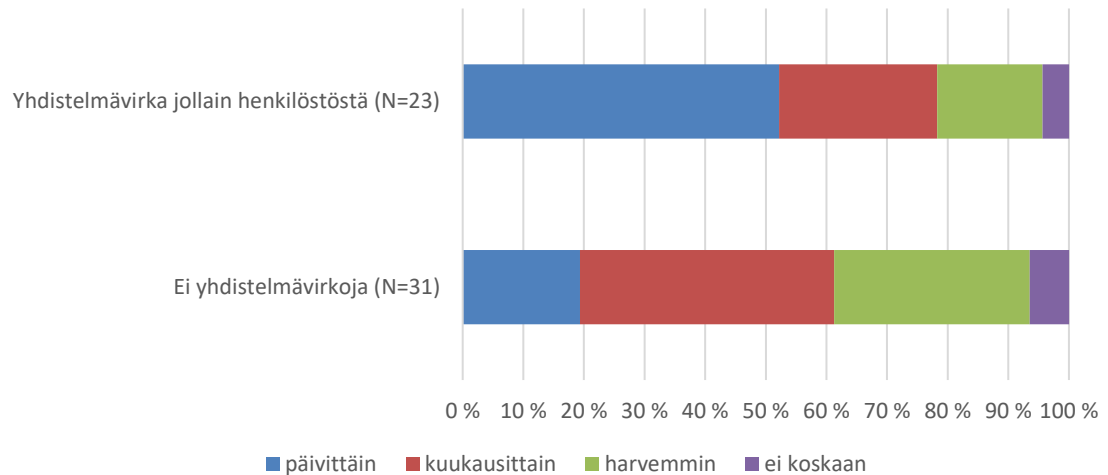
Yksi opinnäytetyön tutkimuskysymyksistä oli, onko yhdistelmäviroilla vaikutusta kirjastojen tekemän yhteistyön määrään. Kirjastonjohtajien työnkuvan osalta tiedusteltiin, onko kirjastonjohtajan työ vain kirjastotyötä, vai sisältyykö työnkuvaan myös muita vapaa-aikapalveluihin liittyviä työtehtäviä, joita annettiin valmiina vastausvaihtoehtoina. Myös muun henkilöstön rooleja vapaa-aikapalveluihin liittyen kysyttiin. Vastaajakirjastojen 35 kirjastonjohtajalla ei ollut yhdistelmävirkaa, vaan työ koostuu pelkästään kirjastotyöstä ja muu henkilöstö työskenteli ainoastaan kirjastotyössä 42 vastaajakirjastossa. (Taulukko 2.)

Taulukko 2. Kirjastonjohtajan tai muun henkilöstön työskentely vapaa-aikapalveluissa (n=54).

Kirjastonjohtajan työ koostuu vain kirjastotyöstä	35
Kirjastonjohtaja toimii esimiehenä myös vapaa-aikapalveluiden työntekijöille (nuoriso 3 vastaajaa, liikunta 3 vastaajaa)	6
Kirjastonjohtaja tekee osan työajastaan kunnan kulttuurityötä	10
Kirjastonjohtaja toimii lisäksi kansalaisopiston työssä: rehtorina tai koulutussuunnittelijana.	2
Kirjastonjohtaja toimii kansalaisopiston opettajana	0
Kirjastonjohtaja hoitaa kirjastotyön lisäksi kansalaisopiston yhdyshenkilön tehtäviä.	3
Kirjastonjohtaja toimii yhdistelmävirassa jonkin muun kunnallisen sektorin kanssa.	4
Kirjaston muulla henkilöstöllä ei ole työtehtäviä kunnallisille vapaa-aikapalveluille.	42
Yksi tai useampi muusta henkilöstöstä toimii kansalaisopiston opettajana.	0
Yksi tai useampi muusta henkilöstöstä toimii kirjastotyön lisäksi vapaa-aikapalveluiden työtehtävissä. (nuoriso 2, liikunta 2, kulttuuri 11, kansalaisopisto 1 vastausta.)	12

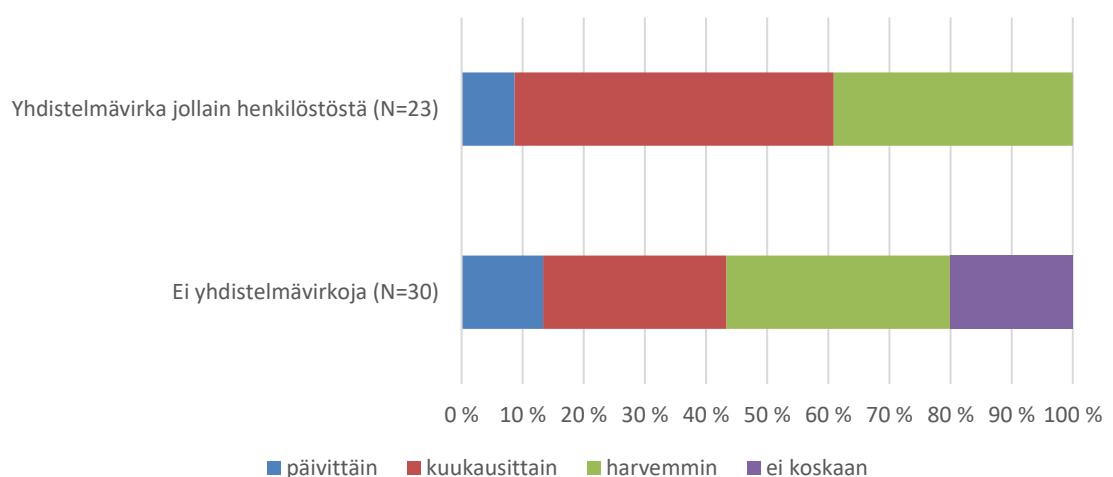
Tietoja yhdistelemällä todettiin, että vastaajakirjastojen joukossa oli 31 kpl sellaisia kirjastoja, joissa suoranainen työskentely muihin vapaa-aikapalveluihin ei kuulu kenenkään kirjaston henkilöstön toimenkuvaan. Vastaavasti joukossa oli 23 sellaista kirjastoa, joissa kirjastonjohtajan tai muun henkilöstön työnkuvaan kuului muitakin vapaa-aikasektorin työtehtäviä.

Kysyttäessä kuinka usein yhteistyötä tehdään, yhdistelmäviroilla havaitaan olevan vaikutusta yhteistyön tiivyyteen kulttuuripalveluiden ja kansalaisopistotoiminnan osalta. Päivittäin tai kuukausittain yhteistyötä kulttuuripalveluiden kanssa tekee 78 % yhdistelmävirkojen kirjastoista, kun vastaava luku ei-yhdistelmävirkaisilla kirjastoilla on 61 %. (Kuvio 8.)

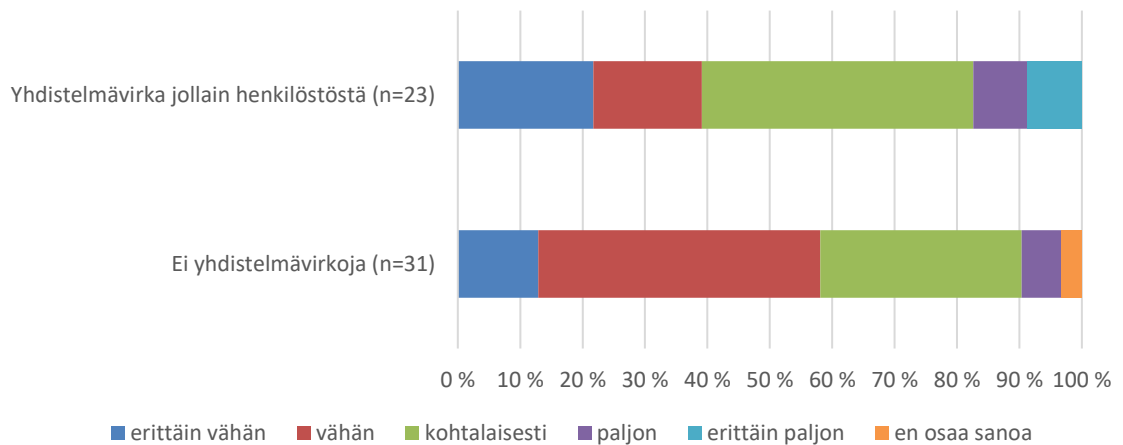
Kuvio 8. Yhdistelmävirkojen vaikutus yhteistyön useuteen kulttuuripalveluiden osalta (n=54).

Myös kansalaisopiston osalta yhdistelmävirkoja sisältävien kirjastojen vastaajat kokivat yhteistyötä tapahtuvan useammin kuin ei-yhdistelmävirkoja olleissa kirjastoissa. Päivittäin tai kuukausittain yhdistelmävirkaisista kirjastoista 61 % tekee kansalaisopiston kanssa yhteistyötä kun ei-yhdistelmävirkaisilla kirjastoilla vastaava luku on 43 %. Huomattavaa on myös, että ei-yhdistelmävirkaisissa kirjastoissa on 20 % sellaisia, joilla ei ole koskaan yhteistyötä kansalaisopiston kanssa. (Kuvio 9.) Liikunta- ja nuorisopalveluiden osalta yhdistelmävirkojen osalta suurta eroa ei ollut havaittavissa yhteistyön useuden suhteen.

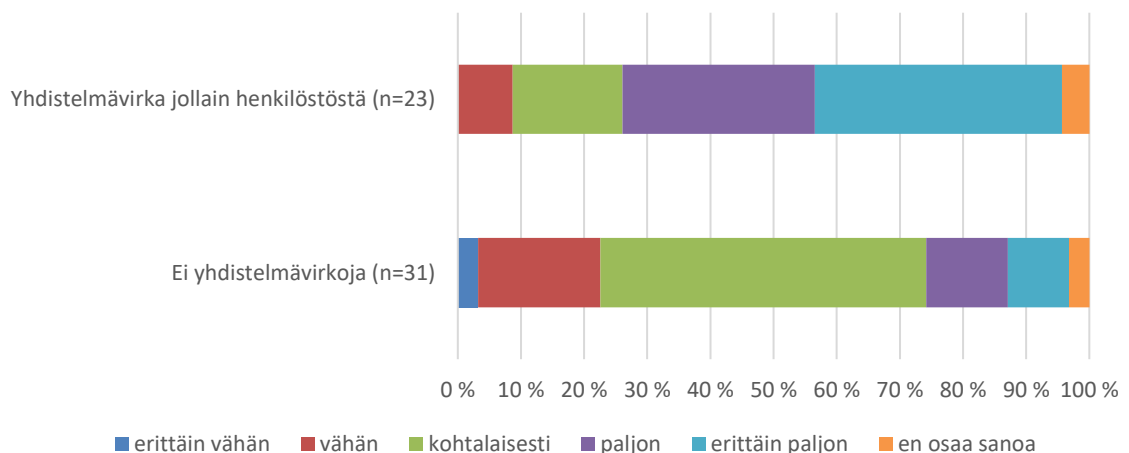
Kuvio 9. Yhdistelmävirkojen vaikutus yhteistyön useuteen kansalaisopiston osalta (n=53).

Yhteistyön määrää kysyttäessä yhdistelmävirat olivat myös vaikuttavana tekijänä saaduissa tuloksissa. Esimerkiksi nuorisopalveluiden kanssa tehtävää yhteistyötä miellettiin olevan kohtalaisesti, paljon tai erittäin paljon 60 % yhdistelmävirakirjasto- tojen vastaajista, kun taas ei-yhdistelmävirkaisissa kirjastoissa vastaava luku oli 38 %. (Kuvio 10.) Liikuntapalveluiden osalta lukemat olivat samansuuntaiset.

Kuvio 10. Yhteistyön määrä nuorisopalveluiden kanssa (n=54).

Kulttuuripalveluiden kanssa tehtävää yhteistyön määränä nähdään yhdistelmävir- kakirjastoissa erittäin paljon tai paljon jopa 70 % vastaajien mielestä, kun ei-yhdis- telmävirkaisissa kirjastoissa lukema on vain 23 %. (Kuvio 11.) Tämä selittyy kir- jastojen ja kulttuuripalveluiden runsailla yhteisillä yhdistelmäviroilla, jotka lisäävät tehtävää yhteistyötä.

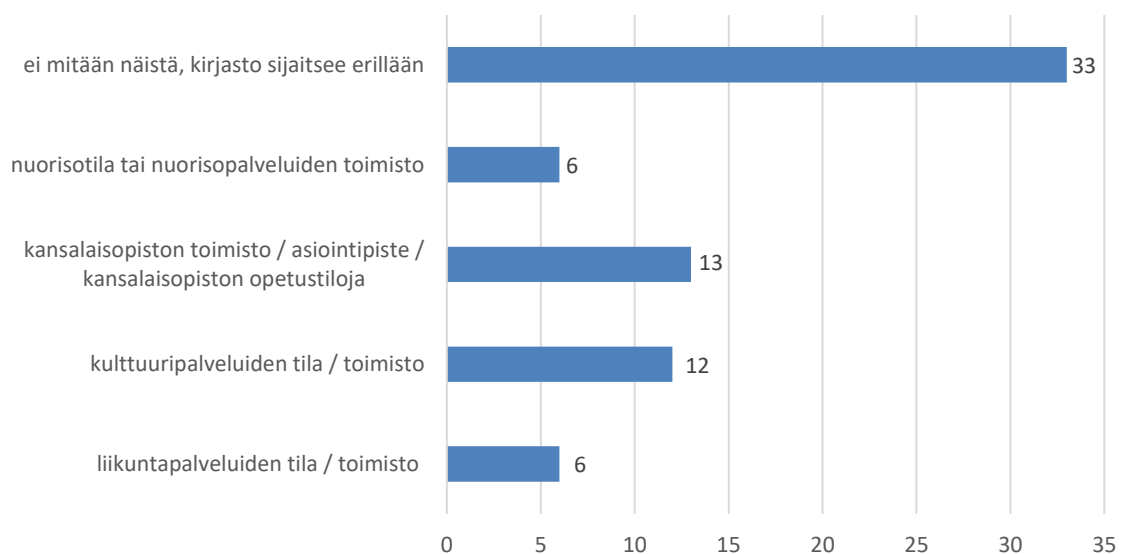

Kuvio 11. Yhteistyön määrä kulttuuripalveluiden kanssa (n=54).

Yhteistyön koettuun laatuun yhdistelmäviroilla ei ollut vaikutusta, saadut tulokset olivat hyvin samansuuntaisia ja koska aineisto on näin pieni, niin tarkempaa tulkintaa niiden osalta ei voi tehdä.

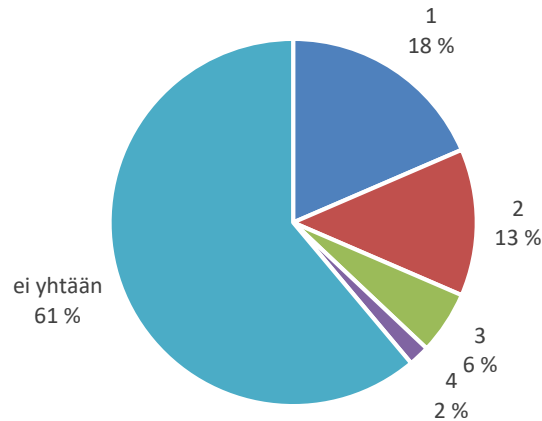
6.3.2 Sijainti

Kyselyn avulla kartoitettiin, sijaitseeko kirjaston kanssa samoissa tiloissa millaisia toimintoja. Vastaajakirjastoissa 33 oli kirjasto erillään muista toimijoista. Kansalaisopiston toimisto tai asiointipiste tai opetustiloja löytyi 13 vastaajakirjastosta. Lähes yhtä usein (12 vastausta) oli kulttuuripalveluiden tila tai toimisto samassa rakennuksessa. Kirjaston kanssa harvemmin samassa tilassa sijaitsevat nuorisotila tai liikuntapalveluiden tiloja, näihin molempiin oli vastattu vain 6 kertaa. (Kuvio 12.)

Kuvio 12. Kirjaston kanssa samoissa tiloissa sijaitsevat palvelut (n=54).

Kirjastoissa sijaitsevilla vapaa-ajan palveluiden määrässä on eroja. Vastaajakirjastoista 61 % sijaitsee täysin erillään muista vapaa-ajan toimijoista. Noin neljänneksessä vastaajakirjastoista (n=11) kirjaston sijainti on kuitenkin kahden tai useamman palvelun kanssa samassa. (Kuvio 13.)

Kuvio 13. Kirjaston kanssa samoissa tiloissa sijaitsevien kunnallisten vapaa-aikapalveluiden määrä (n=54).

Taulukossa 14. vertaillaan vaikuttaako kirjaston sijainti yhteistyön tekemiseen. Vertailtavana on kaksi ryhmää. Toisessa kirjasto on erillisessä rakennuksessa itseksensä ja toisessa kirjaston kanssa samassa tilassa on yksi tai useampi vapaa-ajan toimija. Vaikka prosentuaalisissa lukemissa on näiden ryhmien välillä nähtävissä eroja, tulos ei ole kuitenkaan yleistettävissä.

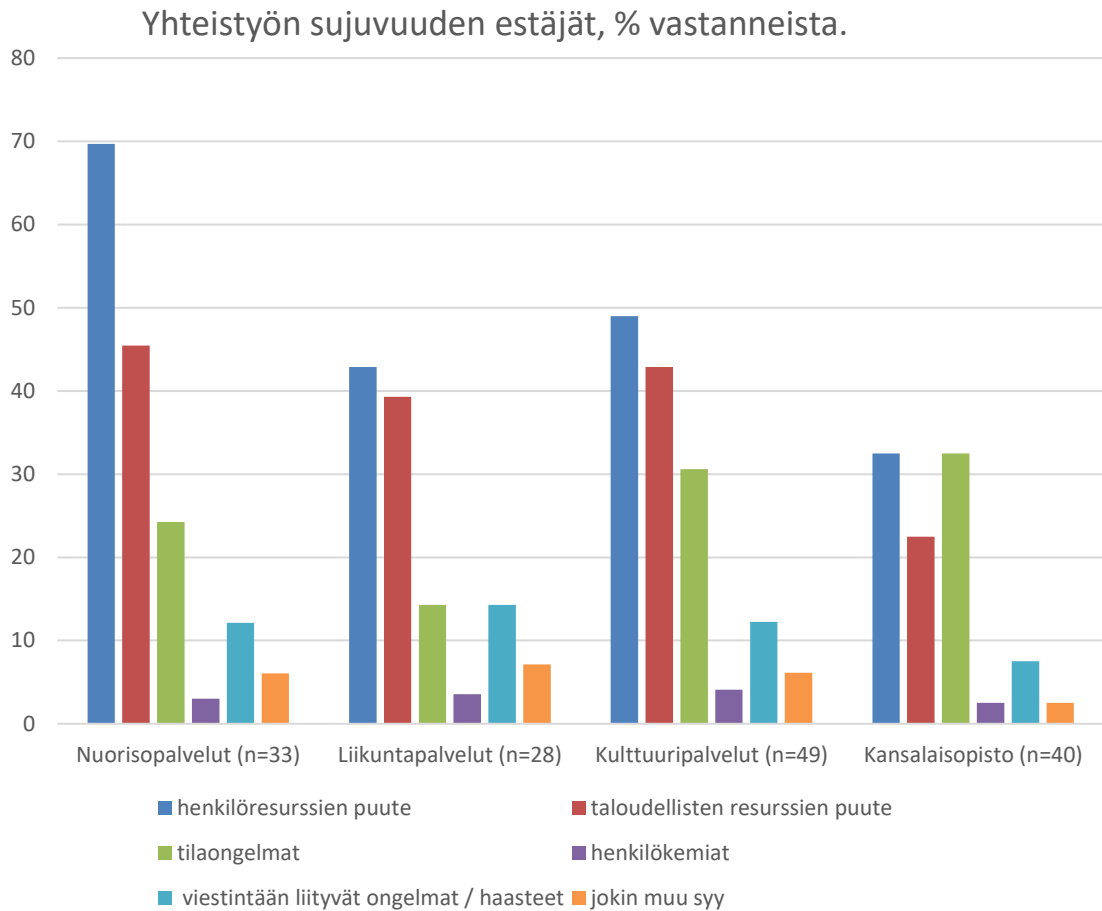
Taulukko-ohjelmalla testattiin tarkemmin näiden sijaintii perustuvien ryhmien välisiä riippuvuuksia khiin neliötestillä ja sen antamat testisuureiden tulokset ovat kaikki samansuuntaisia. Nuorisopalveluiden osalta testisuureen merkitsevyytaso oli pieni ($p=0,21$, $df=1$), joka sekään ei mahdollista yleistää tuloksia. Liikuntapalveluiden osalta tulos oli suurempi ($p=0,59$, $df=1$) ja kansalaisopiston osalta tulos ($p=0,53$ $df=1$). Kulttuuripalveluiden testaamisen osalta testaamisen kriteerit eivät täytyneet, sillä osaryhmissä oli liian vähän havaintoyksiköitä.

Taulukko 3. Yhteistyön tekeminen suhteessa sijaintiin (n=54).

	Kirjasto erillisessä rakennuksessa (n=33)		Kirjasto samassa rakennuksessa jonkin muun vapaa-ajan toimijan kanssa (n=21)	
	Yhteistyötä tehdään	Yhteistyötä ei tehdä	Yhteistyötä tehdään	Yhteistyötä ei tehdä
Nuorisopalvelut	55 %	45 %	71 %	29 %
Liikuntapalvelut	55 %	45 %	62 %	38 %
Kulttuuripalvelut	91 %	9 %	90 %	10 %
Kansalaisopisto	70 %	30 %	81 %	19 %

6.4 Yhteistyön sujuvuuden estäjät

Kaikkien sektoreiden osalta tiedusteltiin millaiset asiat ovat haasteena yhteistyön sujuvuudelle. Vastajat olivat sellaisia kirjastoja, jotka olivat jo vastanneet tekevänsä yhteistyötä kyseisen sektorin kanssa. Kuvio 14 näyttää, että nuorisopalvelujen yhteistyön osalta henkilöstöresurssit ovat suurin ongelma. Talousresurssien vähyys on noin 40 % vastaajista ongelmana yhteistyön sujuvuudessa niin nuoriso-, liikunta- kuin kulttuurisektorin osalta. Kansalaisopiston kanssa yhteistyön osalta resurssiongelmia ei ole koettu niin suureksi kuin muilla sektoreilla, mutta tilaongelmat ovat kolmasosalla ongelmana. Viestintä on kaikkien sektoreiden osalta alle 15 % vastaajien ongelma ja henkilökemiat tai muut ongelmat vaivaavat alle 10 % vastaajista.

Kuvio 14. Yhteistyön sujuvuuden estäjät.

6.5 Nuorisopalveluiden ja kirjaston yhteistyö

6.5.1 Yhteistyön tavat ja merkitys

Kyselyyn vastanneista 54 kirjastosta 33 vastasi tekevänsä yhteistyötä nuorisopalveluiden kanssa. Taulukko 4. esittelee vastausten jakaumaa, joita vastaajat olivat vastanneet kyselyn valmiisiin vaihtoehtoihin. Kuten taulukosta on nähtävissä, tapahtumat ja markkinointi ovat yleisimpiä yhteistyön muotoja. Nuorisopuolen ajankohtaisiin tapahtumiin pohjautuvat kirjanäyttelyt ovat vähäisempiä (21 %) kuin muiden sektoreiden kanssa, joissa kulttuuripalveluiden kanssa vastaava lukema oli 48 %. Myös kirjaston käyttö nuorisopalvelun tapahtumiin ilmoittautumisissa tai maksujen vastaanottamisten osalta oli pientä.

Taulukko 4. Nuorisopalveluiden kanssa tehtävät yhteistyön muodot (n= 33).

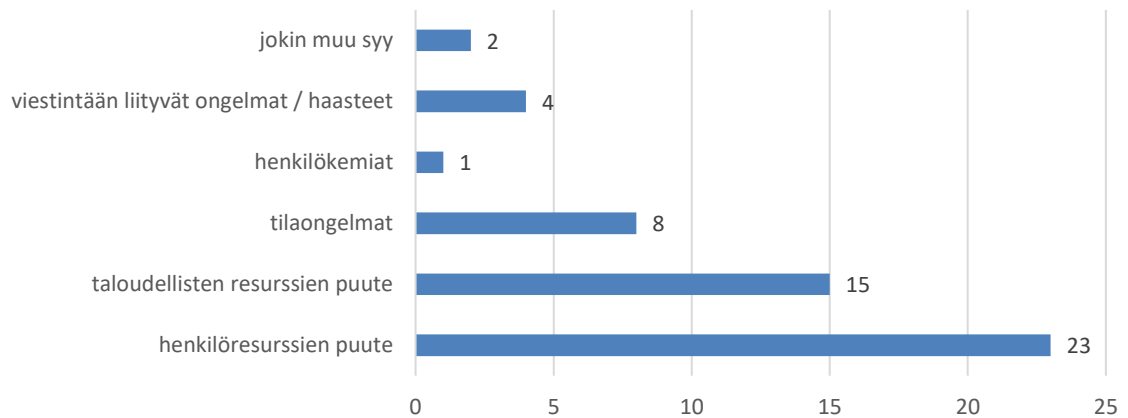
Nuorisopalvelut kokoontuvat kirjaston tiloissa	4
Nuorisopalveluilla ja kirjastolla on yhteisiä tapahtumia	30
Nuorisopalvelut mainostavat tapahtumiaan kirjastossa	25
Kirjastossa voi ilmoittautua nuorisopalveluiden tapahtumiin	5
Kirjasto tarjoaa aktiivisesti aineistoja nuorisopalveluiden käyttöön.	11
Kirjasto järjestää ajankohtaisia kirjanäyttelyitä ottaen huomioon nuorisopalveluiden tapahtumat	7
Kirjasto vastaanottaa nuorisopalveluiden tapahtumien/retkien maksuja	3
Kirjasto jakaa tietoa nuorisopalveluiden tapahtumista kirjaston sosiaalisen median kanavilla.	9
Jotain muuta yhteistyötä	7

Jotain muuta yhteistyötä -kohdassa annettiin yhdeksän avovastausta, jotka eivät olleet ryhmiteltävissä. Yhdessä kirjastossa etsivä nuorisotyöntekijä päivystää ajoittain, toisessa taas nuorten työpaja käyttää kirjaston tiloja sekä työskentelyyn että rentoutumiseen. Yhteistyöksi mainittiin myös palaverit, joissa hallintokuntien yhteistoimintaa pohditaan ja yhteiset koulutukset. Laitteistoa lainataan mielellään sisäisesti kuin ulkoisesti, jokin kirjasto mainitsi lainanneensa nuorisotoimelta rintanappikonetta. Toisaalla yhteistyönä mainittiin, että asiakkaat voivat lainata spray-maaleja graffitiseinää varten.

6.5.2 Yhteistyön haasteet

Kyselyssä tiedusteltiin, millaiset syyt ovat esteenä yhteistyön sujuvuudelle nuorisopalveluiden kanssa. Vaihtoehdot oli annettu valmiiksi ja vastaaja saattoi valita halutessaan useita vaihtoehtoja. Resurssien ja tilojen puute olivat yleisimmät vastaukset. Henkilöstöresurssit olivat 23 vastaajan ongelmana ja taloudelliset resurssit 15 vastaajalla ja kahdeksan vastasi, että tilaongelmat olivat syynä kirjastojen ja nuorisopalveluiden yhteistyön vähyyteen. Viestintäongelmat mainitsi neljä kirjastoa, henkilökemiat olivat yhteistyön vähyyden syynä vain yhdellä vastaajalla. Yksi kirjasto oli

vastannut, muu syy kohdassa, että ei ole tarvetta enempään yhteistyöhön. (Kuvio 15.)

Kuvio 15. Nuorisopalveluiden ja kirjastojen yhteistyön sujuvuuden estäjät (n=33).

Yhteistyössä ilmenneitä mahdollisia haasteita kysyttiin avovastauksen avulla. Vastauksia saatiin 14 kpl, joista seitsemässä kerrottiin resurssien vähyydestä, joka koski sekä kirjasto- että nuorisopalveluita. Tiedonkulun ongelmia koki kolme vastaajista. Kaksi vastaajaa näki ongelmana nuoret. Toinen oli kyllästynyt nuorten huonoon käytökseen kirjastossa ja toinen vastaaja näki ongelmana sen, kuinka nuoria saisi osallistettua toimintaan. Viisi vastauksista käsitteli erilaisia luonne-eroja nuorisopalveluiden työntekijöiden ja kirjastoammattilaisten välillä, esimerkkinä jokin vastaaja kertoi, että nuorisotyöntekijöiden lukemismyönteisyys voi olla vähäistä. Tähän liittyy erilaiset totutut toimintatavat ja työskentelyaikojen ja -paikkojen erilaisuus.

Kirjaston henkilökunnan ja nuorisopalveluiden henkilökunnan luonneerot (aikakäsitys, vastuun kantaminen ym.) esim. tapahtumia, koulutuksia ym. järjestettäessä. Parhaimmillaan täydentävät toisiaan, mutta voivat myös olla hyvin haasteellisia yhteensovittaviksi. (Vastaaja 36.)

6.5.3 Nuorisopalveluyhteistyö auttaa resurssiongelmissa

Yhteistyön hyviä puolia kysyttiin avovastauksella, johon vastasi 18 vastaajaa. Teemoina toistuivat useaan kertaan resurssit. Kun asioita tehdään pienin resurssein, niin yhteistyöllä saadaan molemmille jotain hyötyä. Vastauksissa toistui, että tapahtumat ja nuorisotyön yhteistyö tuovat uusia asiakkuuksia ja mahdollisia kirjaston ei-käyttäjiä asiakkaiksi tai ainakin tutustumaan kirjastoon.

Kummatkin ovat kunnassamme pieniä toimijoita, joten on järkevää kaikin tavoin yhdistää voimavarat. Nuorisopalveluiden työntekijöiltä on saatu arvokkaita ja käyttökelpoisia vinkkejä ja ideoita kirjaston omaan nuorisokirjastotyöhön. Nuorisopalveluiden kautta kirjastoa, kirjoja ja lukemista on saatu luontevasti ujutettua nuorten maailmaan. (Vastaaja 43.)

Ylipäättään asioiden tekeminen yhdessä pienessä kunnassa takaa paremmat resurssit. He järjestävät kirjastossa tapahtumia meille ja me heille sekä yhdessä tehdään niin paljon kuin pystytään. (Vastaaja 5.)

Avovastauksista ilmeni myös, että yhteistyö nuorisotyöntekijöiden kanssa tarjoaa kirjastoille ideoita erilaisesta näkökulmasta (4 vastaajaa) ja auttaa haasteellisten nuorten kohtaamisessa. Avovastauksissa kerrotaan myös, että yhteistyön avulla saadaan tarjottua nuorille enemmän aktiviteetteja, kun resurssit yhdistetään, saadaan esim. järjestettyä peli-iltoja kirjastoon tai muita tapahtumia.

6.6 Liikuntapalveluiden ja kirjaston yhteistyö

6.6.1 Yhteistyön tavat ja merkitys

Kyselyyn vastanneista 54 kirjastosta 28 vastasi tekevänsä yhteistyötä liikuntapalveluiden kanssa. Taulukko 5 esittelee vastausten määriä, joita oli vastattu kyselyn valmiisiin vaihtoehtoihin. Liikuntapalveluiden osalta kirjasto toimii palveluiden mainostamisen paikkana ja välineiden lainaamona. Vastaajista kymmenen kertoi, että kirjaston kautta voi ladata tai ostaa kuntosalikortteja. Jotain muuta vastauksissa nousi esiin yhteiset tapahtumat 3 vastaajalla, toisaalla kirjaston tiloja oli käytetty joogaamiseen ja jumppiin sekä hyvinvointitapahtumiin. Jokin kirjasto toimii liikuntasalin avainten lunastamispaikkana.

Taulukko 5. Liikuntapalveluiden kanssa tehtävä yhteistyö (n=28).

Kirjasto toimii liikuntapalveluiden välineiden lainauspisteenä	19
Kirjasto järjestää ajankohtaisia kirjanäyttelyitä ottaen huomioon liikuntapalveluiden tapahtumat	7
Kirjastossa toimii liikuntaneuvonnan piste	2
Kirjastosta voi ostaa/ladata liikuntapalveluiden kuntosalikortteja	10
Kirjaston kautta voi varata liikuntatiloja	4
Kirjasto jakaa/vastaanottaa liikuntapalveluiden lomakkeita	9
Liikuntapalvelut mainostavat tapahtumiaan kirjastossa	23
Kirjasto jakaa tietoa liikuntapalveluiden tapahtumista omassa kirjaston sosiaalisen median kanavilla.	2
Jotain muuta	5

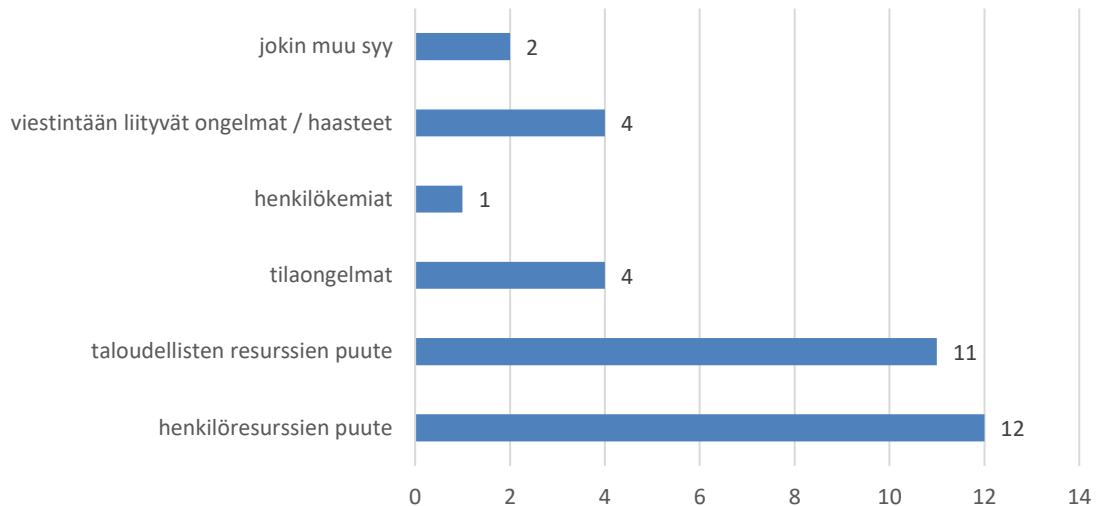
6.6.2 Yhteistyön haasteet

Suurimmiksi haasteiksi vastaajat ilmoittivat resurssien vähyyden, 12 vastaajaa henkilöstöresurssien vähyydestä ja 11 taloudellisten resurssien vähyydestä. Henkilöke-
miat olivat syynä yhdellä vastaajalla. Viestintä- ja tilaongelmat olivat molempiin 4
vastaajaa ilmoittanut esteeksi yhteistyölle. (Kuvio 16.)

Viestintä siinäkin mielessä, että emme aina tiedä asioista, joita hoi-
damme emmekä osaa vastata kyselyihin, jos jokin ei toimi. Olemme
kuntosalikorttien suhteen tekijä, mutta sen tarkemmin emme asiasta
esim. tiedä. Hommia löytyy omasta takaa ihan tarpeeksi, että kaikkien
kunnan palvelujen asiantuntija emme pysty kirjaston henkilöstöllä ole-
maan. (Vastaaja 5.)

Muissa syissä ilmeni yhdellä vastaajalla, että liikuntapalveluiden työntekijä oli ollut
virassaan vasta vähän aikaa, jolloin yhteistyötä ei oltu vielä ehditty aloittaa. Myös
liikuntavälineiden lainaus voi osoittautua ongelmalliseksi:

Tekniikan huono tuntemus kirjastoväellä... Mitä tehdään kun fatbiken
rengas ronksottaa? Kirjaston uusia tiloja ei oltu suunniteltu isokokoisten
liikuntavälineiden säilytystä varten, mutta jotenkin ne vain on tänne so-
vitettu. (Vastaaja 42.)

Kuvio 16. Liikuntapalveluiden ja kirjastojen yhteistyön sujuvuuden estäjät (n=28).

6.6.3 Liikuntavälineet monipuolistavat aineistoa

Liikuntapalvelujen ja kirjastojen tekemän yhteistyön hyvistä puolista saatiin 14 avovastausta. Avovastausten perusteella lainattavien aineistojen tarjonta monipuolistuu, kun liikuntavälineitä saadaan kirjastoon ja ne ovat alan ammattilaisten valitsemia, kuten seuraavasta vastauksesta käy ilmi.

Lainattavat liikuntavälineet ovat olleet hitti ja kunnanpalveluspisteeseen siirryttyä kirjastoon, ovat meille langenneet monet sen tehtävät, mutta hommat toimivat yllättävän hyvin. Teemme yhteistyötä tälläkin saralla paljon. (Vastaaaja 5.)

Avovastauksissa kerrotaan myös kuinka kirjaston liikuntapalveluiden latauspiste puolestaan tarjoaa käyttäjille laajemmat aukioloajat ja maksuttavat. Liikuntapalvelut ovat yhteistyökumppanina kirjastossa pidettävän hyvinvointipäivän järjestäjänä ja muissakin tapahtumissa mukana. Kahdeksan vastaajaa kertoi, että yhteistyö liikuntapalveluiden tuo uusia asiakkaita kirjastolle ja toisinpäin.

Kirjastoon tulevat sellaisetkin asiakkaat, jotka eivät muutoin kirjastoon astuisi, kun olemme laajentaneet liikuntapalveluiden kanssa toteutettavia yhteistyön muotoja. (Vastaaaja 36.)

6.7 Kulttuuripalveluiden ja kirjaston yhteistyö

6.7.1 Yhteistyön tavat ja merkitys

Vastaajista 49 vastasi tekevänsä yhteistyötä kunnan kulttuuripalveluiden kanssa. Kirjasto toimii kulttuuritapahtumien paikkana ja kaikki vastaajat järjestävät tapahtumia yhteistyössä kulttuuripalveluiden kanssa. Vastaajista yli puolet ottaa kirjanäyttelyissä huomioon kulttuuritoimen ajankohtaiset tapahtumat. Kirjasto palvelee myös kulttuuripalveluiden lippupisteenä 16 vastaajalla. (Taulukko 6.) Jotain muuta yhteistä vastauksissa kerrottiin, että kirjasto järjestää näyttelytoimintaa. Toisaalla kunnan elokuvatoimea hoidetaan kirjaston henkilöstön avulla.

Taulukko 6. Kulttuuripalveluiden kanssa tehtävä yhteistyö (n=49).

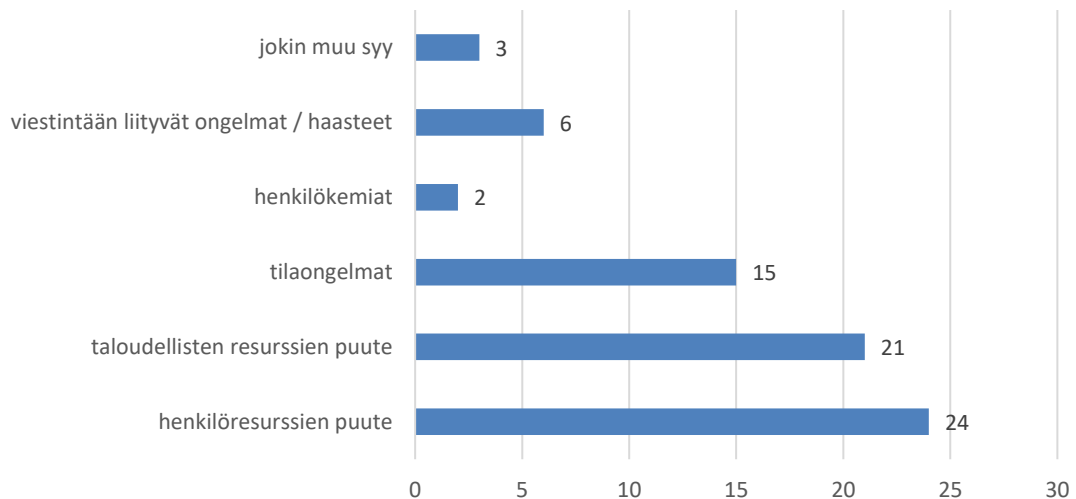
Kirjastossa järjestetään kunnan kulttuuritapahtumia	38
Kirjasto ja kunnan kulttuuripalvelut järjestävät tapahtumia yhdessä.	49
Kirjasto järjestää ajankohtaisia kirjanäyttelyitä ottaen huomioon kulttuuripalveluiden tapahtumat	28
Kirjastosta voi ostaa/ladata kunnan kulttuuripalveluiden pääsylippuja	16
Kirjastosta voi ostaa museon pääsylipun / museokortin	2
Kulttuuripalvelut mainostavat tapahtumiaan kirjastossa	45
Kirjasto jakaa tietoa kulttuuripalveluiden tapahtumista kirjaston sosiaalisen median kanavilla.	23
Jotain muuta	2

6.7.2 Yhteistyön haasteet

Yhteistyön haasteena myös kulttuurisektorin kanssa on henkilöresurssien sekä taloudellisten resurssien puute. Lähes puolet kirjastoista kärsi näistä. (Kuvio 17.) Yhteistyössä ilmenneisiin ongelmiin vastasi lisäksi avovastauksella 16 vastaajaa. Kulttuurisektorilla ongelmaksi mainittiin erityisesti viestintä, yhdeksän avovastauksista

käsitteli tiedottamisen ongelmia, tosin yksi vastaajista koki ongelmaksi ylipitkät palvelit.

Tiedonkulku tässäkin sekä toimintatavat, joista meille ei ole kerrottu ja sitten sekoillaan urakalla, kun meille ei ole kerrottu miten toimia. Nysyköiden ja tavaralähetysten vaihtopiste emme haluaisi olla, mutta näin on päässyt käymään kun kulttuuritoimi pitää meitä sellaisena. (Vastaaja 5.)

Kuvio 17. Kulttuuripalveluiden ja kirjastojen yhteistyön sujuvuuden estäjät (n=49).

6.7.3 Kulttuuripalvelut tapahtumajärjestämisen apuna

Yhteistyön hyviä puolia koostettiin avovastausten avulla, joita saatiin 32 kappaletta. Tapahtumatuotanto nousi esiin 18 vastauksessa. Kulttuurisektorin tapahtumajärjestämisen taidot sekä laajemmat yhteistyöverkostot oli mainittu erikseen. Myös kunnan kulttuurikasvatussuunnitelman osalta kirjastot tekevät yhteistyötä kulttuurisektorin kanssa. Henkilöstö- tai talousresurssien osalta 14 vastaajista koki, että yhteistyön avulla saadaan tehtyä enemmän ja kirjaston resursseja kuluu vähemmän, kun joku muukin on jakamassa kuluja tai työmäärää. Kulttuuripalveluiden kanssa tehdyn yhteistyön avulla laajennetaan myös kirjaston palveluvalikoimaa.

Antaa laajemmat mahdollisuudet järjestää tapahtumia esim. lapsille, kun kaikkea ei tarvitse rahoittaa pelkästään kirjaston budjetista. Kustannuksia on ainakin oman työsuhteeni aikana (viimeiset kaksi vuotta) jaettu koulun, kulttuuritoimen ja kirjaston kesken. Pienessä kunnassa yhteistyön tekeminen on järkevää, koska asiakaskunta on yhteinen.

Esim. lapsia on suhteellisen vähän eikä eri toimijoiden ole järkevää järjestää päällekkäisiä tai samankaltaisia tapahtumia. (Vastaaja 2.)

6.8 Kansalaisopiston kanssa tehtävä yhteistyö

6.8.1 Yhteistyön tavat ja merkitys

Kyselyyn vastanneista 54 kirjastosta 40 vastasi tekevänsä yhteistyötä kunnassa toimivan kansalaisopiston kanssa. Taulukko 7 esittelee vastausten jakaumaa, joita vastaajat olivat vastanneet kyselyn valmiisiin vaihtoehtoihin. Kuten taulukosta näkyy kirjastot jakavat aktiivisesti kansalaisopiston ohjelmalehteä sekä toimivat kansalaisopiston toiminnan mainospaikkana, molempiin oli vastattu 38 kertaa. Kirjaston tiloja käytetään opintopiireihin, näyttelyihin sekä konsertteihin melko runsaasti. Noin neljännes vastanneista kertoi kirjaston osallistuvan kansalaisopiston lomakkeiden jakamiseen sekä kurssitoiveiden ja palautteiden vastaanottamiseen. Kirjaston hyödyntäminen kansalaisopiston kursseille ilmoittautumiseen sekä maksujen vastaanottamiseen oli vähäistä.

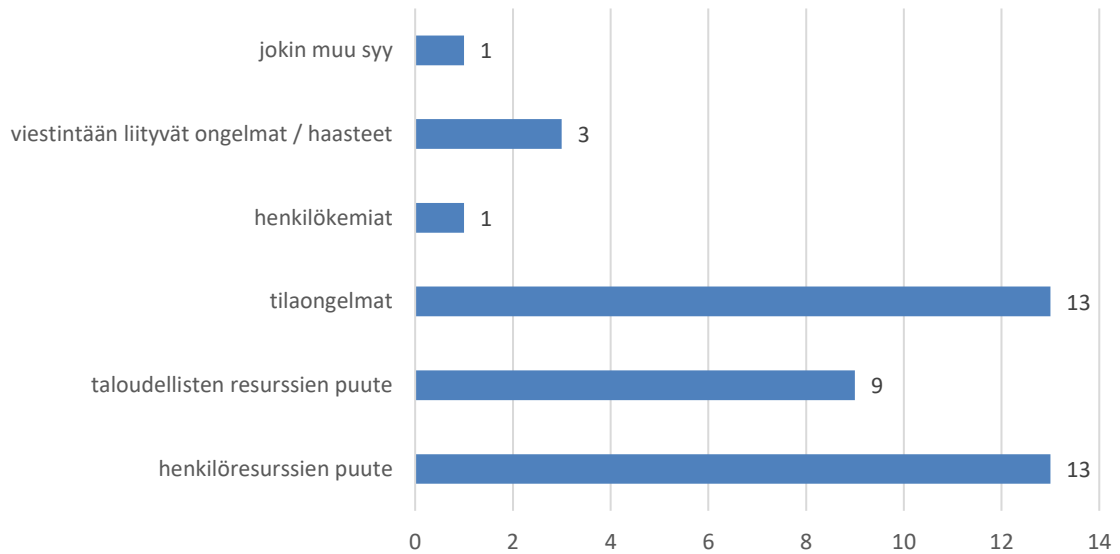
Taulukko 7. Kansalaisopiston kanssa tehtävä yhteistyö (n= 40).

Kirjastossa järjestetään kansalaisopiston piirejä	26
Kirjastossa järjestetään kansalaisopiston näyttelyitä	26
Kirjastossa järjestetään kansalaisopiston konsertteja/muita esityksiä	18
Kirjasto järjestää ajankohtaisia kirjanäyttelyitä kansalaisopiston toiminnan perusteella.	14
Kirjastossa voi ilmoittautua kansalaisopiston piireihin	6
Kirjastossa jaetaan kansalaisopiston ohjelmalehteä	38
Kirjastossa jaetaan/vastaanotetaan kansalaisopiston lomakkeita	6
Kirjastoon voi maksaa kansalaisopiston opintomaksuja	3
Kirjasto ottaa vastaan kansalaisopistoa koskevia kurssitoiveita tai palautetta	11
Kansalaisopisto mainostaa toimintaansa kirjastossa	38
Kirjasto jakaa tietoa kansalaisopiston asioista kirjaston sosiaalisen median kanavilla.	10
Jotain muuta	4

Jotain muuta avovastauksissa kerrottiin, että järjestetään yhteisiä tapahtumia ja yhdessä kirjastossa kansalaisopisto on voinut sijoittaa digitointilaitteensa pysyvästi kirjaston tiloihin.

6.8.2 Yhteistyön haasteet

Kaikkiaan kansalaisopistojen kanssa tehtävässä on haasteena tilanongelmat sekä henkilöresurssien puute. (Kuvio 18.) Kansalaisopistojen ja kirjastojen yhteistyö osoittautui kaikista kyselyn eri sektoreista kärsivän vähiten resurssien puutteista tai muista ongelmista, kun verrataan muihin sektoreihin. Ainoastaan tilaongelmat nousivat kuitenkin tämän sektorin tuloksissa korkeammiksi muilla sektoreilla. (Kuvio 14.)

Kuvio 18. Kansalaisopiston ja kirjaston yhteistyön sujuvuutta estävät tekijät (n=40).

Avovastauksia ilmenneistä yhteistyön haasteista saatiin yhteensä 15. Suurimpana oli tilojen tai välineistön sovittaminen kurssikäyttöön (5 vastausta) ja niihin liittyvät tiedonkulun ongelmat (4 vastausta).

Erittäin huono tiedon kulku. Luemme kansalaisopiston ohjelmasta mitä piirejä meillä kokoontuu emmekä saa mistään tietoa jos joku piiri on peruttu. Paitsi jälkikäteen kysymällä. (Vastaaja 42.)

6.8.3 Opintopiirit tuovat asiakkaita

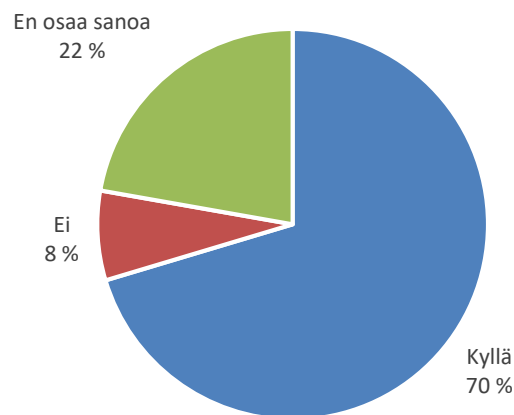
Hyviä asioita yhteistyössä kansalaisopiston kanssa oli mahdollista kertoa avovastauksella, johon saatiin 22 vastausta. Kansalaisopiston näyttelyt mainittiin 3 kertaa. Uusia kirjaston asiakkaita saadaan kansalaisopiston opintopiireistä, jotka kokoontuvat kirjastossa. Yhteistyöllä on saatu järjestettyä tapahtumia ja kirjailijavierailuita. Kirjastot ovat hankkineet aineistoja kirjastoon opettajien ja opiskelijoiden tarpeet huomioiden. Kansalaisopisto on monipuolistanut kirjaston roolia ja kuntalaisten yhteisesti rahoittamien tilojen käyttöä tehostaa kansalaisopiston iltakäyttö. Lisäksi kansalaisopiston yleissivistävä tehtävä nähdään samankaltaiseksi kuin kirjaston, joten yhteistyölle on perusteita.

Kansalaisopiston kanssa toiminta on ollut mutkatonta ja miellyttävää. Saamme näyttelyitä tai näyttelyideoita, kirjastotilassa kokoontuvat ryh-

mät ovat kirjallisuus ja kirjoittajapiirit - eli siis hyvin luontevat ryhmät kirjaston tiloihin! Kansalaisopiston yleissivistävä tehtävä sopii mainiosti kirjaston katon alle. (Vastaaaja 49.).

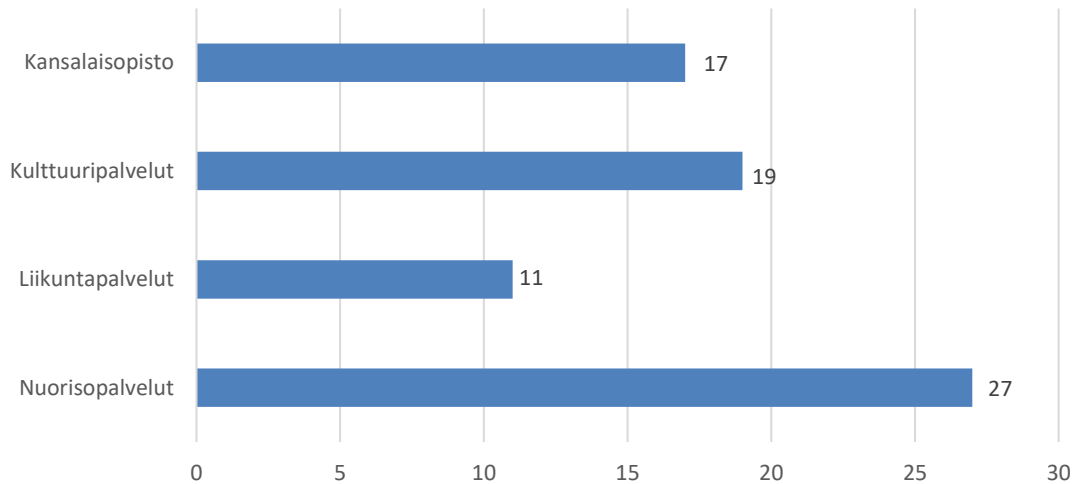
6.9 Yhteistyön kehittäminen

Kyselyn lopussa kaikkia vastaajia pyydettiin arvioimaan pitäisikö yhteistyötä kirjastojen ja vapaa-ajanpalveluiden välillä lisätä. Vastaaajista 70 % oli lisäämisen kannalla ja 8 % oli sitä mieltä, että nykyinen yhteistyön määrä on riittävä. (Kuvio 19.)

Kuvio 19. Yhteistyön lisäämisen tarve vapaa-ajan palveluiden kanssa (n=54).

Kyselyssä tiedusteltiin minkä tahon kanssa yhteistyötä tulisi lisätä. Yhteistyön lisäämistä kaivataan eniten nuorisopalveluiden kanssa. Liikuntapalveluiden kanssa yhteistyön lisäämisen nähtiin tarvetta vähiten, tosin yhteistyötä heidänkin kanssa olisi halunnut lisätä 11 vastaajaa, eli 28 % kysymykseen vastanneista. (Kuvio 20.)

Kuvio 20. Kenen kanssa yhteistyötä pitäisi mielestäsi lisätä? (n=38).

Yhteistyön kehittämisen osalta avovastauksia tuli runsaasti, 28 vastausta. Avovastaukset listattiin erilliseksi luetteloksi, jonka avulla voi pohtia, kuinka oman kirjaston yhteistyön kehittämisen voisi aloittaa. Vastauksia ei tarvinnut anonymisoida, sillä kaikki vastaukset olivat hyvin yleisluontoisia ja niistä ei voi tunnistaa vastaajia. Vastauksia ei myöskään teemoitettu, sillä osa vastauksista käsitteli useita aihepiirejä. (Liite 3.)

Vastausten osalta yhtenä toistuvana aihepiirinä esiintyi viestintä ja toimintojen suunnitelmallisuus. Vastauksissa viitataan muun muassa yhteisiin palavereihin tai siihen, että henkilöstölle luodaan kohtaamisen mahdollisuuksia, jolloin ideoita saadaan syntymään. Osa vastaajista kaipaa säännöllisyyttä yhteistyöhön. Yhdessä eri sektorien kanssa pohditut teemoitukset tai vuosikellot auttaisivat organisoinnissa ja välttäisiin turhilta päällekkäisyyksiltä. Vastauksissa oli nähtävillä myös kirjastojen henkilöresurssiongelmia. Yhteistyötä halutaan tehdä, mutta siihen ei ole ajallisesti mahdollisuutta. (Liite 3.)

Myös ne vastaajat jotka olivat sitä mieltä, että yhteistyötä ei tarvitse lisätä saattoivat perustella vastauksensa. Avovastauksen jätti vain yksi vastaaja.

Yhtymäkohtia tietynlaisissa tapahtumissa ja meillä on varsin selkeä työnjako. Hyvää yhteistyötä, mutta jos kirjailijaluonnoitsija tulee paikkakunnalle, ei kirjaston tarvi välttämättä olla mukana järjestelyissä ja päinvastoin. Sekin helpottaa. (Vastaaja 45.)

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tulosten perusteella yhteistyön tekeminen vaihtelee runsaasti kirjastojen välillä. Kaikkien 54 vastaajan joukossa oli kuitenkin 2 kirjastoa eli 4 %, jotka vastasivat, etteivät tee lainkaan yhteistyötä kunnan vapaa-ajan sektoreiden kanssa. Vastaa- vasti 37 % vastaajista, eli 20 kirjastoa teki yhteistyötä kaikkien neljän vapaa-ajan- sektorin kanssa. Yhteistyötahona kirjaston kanssa toimi useimmin kulttuuripalvelut ja kansalaisopisto.

Kirjastojen yhdistelmävirat vapaa-aikapalveluiden kanssa olivat useimmin kulttuuri- palveluihin kohdistuvia. Yhdistelmävirkoja sisältävissä kirjastoissa vastaajat kokivat yhteistyötä tehtävän useammin kuin niissä kirjastoissa, joissa yhdistelmävirkoja ei ollut. Tämä havainto koski kuitenkin vain kulttuuri- ja kansalaisopistotoimintaa. Liikunta- ja nuorisopuolella eroja yhteistyön useudessa ei ollut havaittavissa. Yhdistelmävirkojen kirjastoissa yhteistyön miellettiin määrällisesti suuremmaksi kuin sellaisissa kirjastoissa, joissa ei ollut yhdistelmävirkoja. Yhteistyön koettu laatu oli samansuuruista molemmissa ryhmissä.

Kirjaston sijainnin vaikutus yhteistyön tekemiseen oli yksi tutkittavana oleva kohde. Vastaajakirjastoista 61 % sijaitsi erillään muista palveluista. Yhteistyön tekemistä esiintyi tässä tutkimuksessa prosentuaalisesti enemmän sellaisilla vastaajilla, joilla oli kirjastorakennuksessa muitakin toimijoita. Tulosten testaus khiin neliötestillä osoitti kuitenkin, että tämän tutkimuksen tulokset eivät ole yleistettävissä.

Yhteistyön muotoja tutkittiin ja niiden osalta havaittiin, että kaikkien sektoreiden osalta kirjasto on tärkeä mainostamispaikka niin tapahtumille kuin toiminnalle. Nuorisopalveluiden yleisin yhteistyön muoto kirjaston kanssa oli yhteiset tapahtumat. Liikuntapalveluiden osalta tärkeintä oli liikuntavälineiden lainaaminen. Kulttuuripalveluiden kanssa tehdään runsaasti yhteisiä tapahtumia ja kirjasto toimii myös kulttuuritapahtumien järjestämisen tilana. Kansalaisopistojen kanssa kirjaston tilat toimivat opintopiirien sekä näyttelyiden ja konserttien järjestämiseen.

Kirjaston käyttäminen muiden sektoreiden ilmoittautumiseen tai maksujen vastaanottamiseen oli vaihtelevaa. Kansalaisopiston ja nuorisopalveluiden osalta luvut olivat vähäisiä, kun taas kulttuuripalvelut ja liikuntapalvelut olivat hyödyntäneet tätä mahdollisuutta enemmän.

Vastausten perusteella kirjaston kirjanäyttelyt ottavat paremmin huomioon kulttuuripalveluiden ajankohtaiset tapahtumat, mutta muut sektorit jäävät vähemmälle huomiolle. Nuorisopalveluiden ajankohtaisia tapahtumia kirjanäyttelyissään ottavat huomioon vain 21 % kirjastoista, jotka tekevät nuorisopalveluiden kanssa yhteistyötä.

Yhteistyön sujuvuutta esti joka sektorilla puute ajasta, rahasta tai sopivista tiloista. Erityisesti nuorisopalveluiden osalta henkilöresurssit olivat vastaajien mielestä suurena haasteena. Kansalaisopistojen osalta taloudelliset resurssit olivat vähiten haasteellisia. Tilaongelmia esiintyi kaikilla ryhmillä, liikuntapalveluiden osalta tilaongelmat olivat vähäisimpiä. Tämä selittynee liikuntasektorin osalta sillä, että he käyttävät yleensä toiminnoissaan liikuntatiloja, eikä tarvetta kirjastotilojen käyttöön ole. Viestinnän haasteet nousivat kaikkien sektoreiden osalta esille, joskaan ongelma ei ole niin suuri kuin resurssien kohdalla. Henkilökemiat olivat ongelmana vain hyvin pienellä osalla vastaajia ja millään sektorilla ne eivät korostuneet erityisesti. Nuorisektorin kanssa oli havaittavissa luonne-eroista johtuvia haasteellisuuksia.

Yhteistyön lisäämistä kannatti 70 % vastaajista. Nuorisopalvelut oli se sektori, jonka kanssa 70 % olisi halunnut tehdä enemmän yhteistyötä. Yhteistyön kehittämisestä saatiin avovastauksista koostettua luettelo, jonka avulla on mahdollista ideoida oman kirjaston yhteistyön kehittämistä. Eniten esille kehittämisessä nousi suunnitelmallisen toiminnan edut sekä viestintä.

Mitä sitten yhteistyö antaa kokonaisuudessaan kirjastoille? Suurimmassa osassa vastauksia käsiteltiin resurssien vähyyttä, niin henkilöresursseja kuin taloudellisia. Yhteistyön nähtiin säästävän resursseja monella tavoin, esimerkiksi tapahtumien osalta kuluja saadaan jaettua. Tapahtumajärjestämisessä yhteistyö osoittautui voimavaraksi, erilaisilta toimijoilta saadaan tapahtumajärjestämisen osaamista, uusia toimintamalleja ja ideoita. Samalla molemmat toimijat hyötyvät, saadaan tehtyä tapahtumia pienemmillä taloudellisilla resursseilla, kun järjestämässä on toinenkin

taho. Yhteiset toiminnot tuovat lisää palveluita kirjastoon ja yhteistyön avulla on mahdollista tavoittaa kirjaston ei-käyttäjiä ja siten laajentaa asiakaskuntaa.

Kuten luvussa 2 esittelemät laki- ja talousnäkökulman osiot osoittavat, yhteistyölle on olemassa lain määrittelemiä perusteita ja taloudellisia hyötyjä. Tulevaisuuden viisiot, niin kirjastolaisten kuin kuntasektorin kohdalla korostavat yhteistyön merkityksellisyyttä. Kuntasektorilla nähdään tarpeellisena poikkihallinnollisen yhteistyön lisääminen, jonka vaikutukset ovat osittain mitattavissa olevia arvoja. Yhteistyön lisääminen vaikuttaa muun muassa asiakasmääriin, ei-asiakkaiden parempaan tavoitettavuuteen ja tapahtumien määrään. Myös palveluiden saavutettavuus voi parantua yhteistyön vaikutuksesta. Yhteistyö ja yhteinen tekeminen parantaa myös asiakkaiden kokemusta. Kun kirjasto tietää, mitä mulla sektoreilla tapahtuu, kirjasto kykenee toimimaan perustehtävässään ja antamaan asiakkaalle myös tietoa muihin palveluihin liittyen.

8 POHDINTA

Tutkimus toteutui hieman alkuperäistä aikataulua myöhemmin, sillä kesäloman vaikutusta saatujen kyselyvastausten määrään ei ennakoitu riittävästi. Kyselyn aukioloaikaa jatkettiin, jotta saatiin enemmän vastauksia. Lopullinen vastausprosentti oli 54 %. Tutkimuksella saatiin kuitenkin tietoa luvun 5 tutkimuskysymyksiin.

Tutkimus antoi uutta tietoa yhteistyön osalta. Yhdistelmävirat lisäsivät koettua yhteistyön useutta ja määrää, tosin vain kulttuuripalveluiden sekä kansalaisopiston osalta. Koettu yhteistyön laatu oli sama, oliko yhdistelmävirkoja vai ei. Kirjaston sijaintia erillisessä rakennuksessa tai toimijoiden kanssa samassa ei voitu osoittaa vaikuttavaksi tekijäksi yhteistyön tekemiselle. Huomattavaa oli, että tutkittaessa liikunta- ja nuorisopalveluiden kanssa tehtävää yhteistyötä, ne saivat melko samankaltaisia numeerisia arvoja niin määrän, useuden kuin laadun arvioinnin suhteen. Kulttuuripalvelut ja kansalaisopisto taas olivat keskenään samankaltaisia näillä mittareilla mitattuna. Tutkimus avasi myös haasteiden ja ongelmien syitä sektorikohtaisesti.

Kyselytutkimuksessa kerätyt kirjastojen vastaamat kehittämisideat antavat toivottavasti yhteistyölle uusia toimintatapoja. Tutkimuksessa kerätyt kehittämis ehdotukset olivat pääosin konkreettisia käytännön toimia, joita on mahdollista soveltaa kirjastojen ja vapaa-aikatoimijoiden välisen yhteistyön lisäämisessä. Tutkimuksessa löydettyillä haasteilla ja ongelmilla on myös tarkoituksensa. Näitä haasteellisuksia ei päivittäisessä työssä ei välttämättä edes huomata. Kuten liitteestä 3 huomaa, toimijoiden yhteinen suunnitelmallisuus sekä yhteiset palaverit ovat toivottuja toimintatapoja, joilla yhteistyötä voisi syventää. Nämä ovat luultavimmin melko vähällä vaivalla toteutettavia asioita, kun näihin vain saadaan resurssoitua sopivasti aikaa ja toimijat saadaan näkemään yhteistyön merkityksellisyys kaikkien osapuolten kannalta.

Tutkimuksen luotettavuuden arvioinnin osalta on esitettävä muutama havainto: kun vastaajajoukko oli vain 54, näin pienessä määrässä korostuu jo muutaman vastaajan mielipide. Pienten kirjastojen odotettua aktiivisempi vastaajamäärä saattaa vaikuttaa vinouttavasti tuloksiin. Kolmasosalla vastaajista oli alle neljän vuoden työkokemus juuri omassa kirjastossaan, saattaa olla, että vastaajalle ei ole vielä syntynyt tarkkaa käsitystä kirjaston tekemästä yhteistyöstä. Myös alkukysymyksissä esitetty,

tekeekö kirjastonne yhteistyötä jonkin tietyn tahon kanssa, saattaa olla huonosti muotoiltu. Yhteistyön käsitettä olisi pitänyt määritellä tarkemmin jo saatekirjeessä sekä kyselylomakkeessa. Ennakoon ajatellut konkreettiset yhteistyön tavat saattoivat olla liian tavallisia. Kirjastot eivät ehkä mieltäneet näitä perusasioita yhteistyön tekemiseksi, vaan ennemminkin normaaleiksi päivittäisiksi kirjaston rutiineiksi. Konkreettisten toimenpiteiden luettelo oli kuitenkin onnistunut ja kattava, sillä jotain muuta yhteistyötä -kohdissa ei vastauksia tullut kuin muutamia.

Tätä opinnäytetyön aihetta voisi tutkia kvantitatiivisin menetelmin laajemmalti ja kyselykohteena olisivat kaikki Suomen kunnat. Siinä voi ilmetä tosin haasteellisuutta, sillä isompien kaupunkien toimintakulttuurit ovat erilaisia ja henkilöstöresursseja on joka sektorilla määrällisesti enemmän. Toinen mielenkiintoinen tutkimusaihe olisi kysely kuntien vapaa-aikapalveluiden suuntaan. Miten he kokevat kirjastoyhteistyön onnistumisen ja millaisia kehittämissajatuksia heillä on. Nyt näkökulma oli pelkästään kirjastolaisten ja kun muita sektoreita tutkittaisiin, voivat syyt osoittautua aivan toisenlaisiksi.

Tutkimusta voisi tehdä myös laadullisesti, esimerkiksi strukturoidun haastattelun avulla, jolloin yhteistyön merkityksellisyyttä ja taustalla piileviä asioita olisi mahdollista selvittää syvemmin. Pienissä kunnissa kirjastoilla saattaa olla vapaa-ajanpalveluiden lisäksi myös muuta poikkihallinnollista yhteistyötä tai suoranaisia työtehtäviä kuten asiointipisteenä toimiminen. Näitä muita toimintoja olisi mielenkiintoista tutkia tarkemmin ja niiden vaikuttavuutta kirjaston toimintaan.

Kirjastojen asema yleisesti kuntasektorilla on imagollisesti vahva, kirjastoa pidetään haluttuna yhteistyökumppanina ja laadukkaana palveluntarjoajana. Pohdittavaa onkin, miksi kaikissa kunnissa vapaa-ajan sektorien toimijoiden polut eivät yhtene kirjastojen kanssa? Nähdäänkö kirjasto edelleen hiljaisena lainastona vai ymmärretäänkö hyödyntää niin kirjaston tiloja, henkilöstöä kuin valmista asiakaskuntaakin erilaisiin poikkihallinnollisiin toimintoihin.

LÄHTEET

- Argyle, M. 1991. Cooperation: the basis of sociability. Lontoo: Routledge.
- Haasio, A. 2000. Asiantuntijaverkostot ja niiden merkitys. Teoksessa: A. Haasio & J. Piukkula (toim.) Verkostoituvat kirjastot. Helsinki: BTJ, 9–28.
- livonen, M. 2000. Yhteistyö työyhteisön toiminnan perustana. Teoksessa: A. Haasio & J. Piukkula (toim.) Verkostoituvat kirjastot. Helsinki: BTJ, 41–54.
- livonen, M. & Harisalo, R. 1997. Luottamus työyhteistyön turvaverkkona yleisissä kirjastoissa. Tampere: Tampereen yliopisto; Åbo: Åbo akademi; Oulu: Oulun yliopisto. Finnish Information Studies 8.
- Isoherranen, K. 2008. Yhteistyön uusi haaste: moniammatillinen yhteistyö. Teoksessa: K. Isoherranen, L. Rekola & R. Nurminen. Enemmän yhdessä: moniammatillinen yhteistyö. Helsinki: WSOY oppimateriaalit.
- Isoherranen, K. 2012. Uhka vai mahdollisuus – moniammatillista yhteistyötä kehittämässä. Helsinki: Helsingin yliopisto. Sosiaalitieteiden laitoksen julkaisuja 18. Väitösk. [Viitattu 21.10.2019]. Saatavana: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-10-7664-0>
- Jakonen, O, Renko, V., Ruusuvirta, M. & Sokka, S. 2018. [Verkojulkaisu]. Espoon kaupungin kulttuuripolitiikka – nykytilan analyysi. Helsinki. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore. Cuporen työpapereita 9. [Viitattu 28.10.2019]. Saatavana: https://www.cupore.fi/images/tiedostot/tyopaperit/espooCult_tyopaperi1.pdf
- Juntunen, A. & Saarti, J. 2012. Kirjaston johtaminen: Käytännön opa laadukkaaseen kirjastonhoitoon. Helsinki: Avain.
- Kananen, J. 2011. Kvantti: Kvantitatiivinen tutkimus alusta loppuun. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 89.
- Kirjastohakemisto. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Helsinki: Helsingin kaupunki. [Viitattu 29.10.2019]. Saatavana: <https://hakemisto.kirjastot.fi/>
- Kulttuuri ja kaupunkikehitys. 2018. [Verkojulkaisu]. Helsinki: Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore. EspooCult-tietokortti 1. [Viitattu 9.10.2019]. Saatavana: https://www.cupore.fi/images/EspooCult/espooCult_tietokortti1_05_korjattu2019_print1.pdf
- Kulttuuri ja poikkihallinnollinen yhteistyö. 2018. [Verkojulkaisu]. Helsinki: Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore. EspooCult-tietokortti 2. [Viitattu 9.10.2019].

Saatavana: https://www.cupore.fi/images/tiedostot/tietokortit/espocult_tietokortti2_web.pdf

Kulttuuri- ja vapaa-aika. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Karkkila: Karkkilan kaupunki. [Viitattu 5.11.2019]. Saatavana: <https://www.karkkila.fi/sivut/FI/Kulttuuri-ja-vapaa-aika>

Kunta- ja palvelurakenne uudistuu, mitä tapahtuu kulttuuripalveluille?: Kirjasto-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalvelut Paras-uudistuksessa. 2009. Huhtanen, K. (toim.). [Verkkójulkaisu]. Helsinki: Suomen kuntaliitto. [Viitattu 7.10.2019]. Saatavana: http://shop.kuntaliitto.fi/product_details.php?p=295

Kuntatalouden ja -hallinnon neuvottelukunta. 13.4.2018. Peruspalvelujen tila 2018. [Verkkójulkaisu]. Helsinki: Valtiovarainministeriö. Valtiovarainministeriön julkaisuja 13/2018. [Viitattu 20.10.2019]. Saatavana: <https://vm.fi/documents/10623/307653/13+2018+VM+Peruspalvelujen+tila+2018.pdf/4d73f35d-a3a3-4ffd-a2c9-f9c3b6fdb841/13+2018+VM+Peruspalvelujen+tila+2018.pdf?version=1.0>

Kuntien avainluvut 17.6.2019. [Verkkójulkaisu]. Helsinki: Tilastokeskus. [Viitattu 17.6.2019]. Saatavana: https://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/Kuntien_avainluvut/?rxid=444223df-f91c-4479-891f-5dcd50b983d2

L 21.8.1998/632. Laki vapaasta sivistystyöstä.

L 21.12.2016/1285. Nuorisolaki.

L 29.12.2016/1492. Laki yleisistä kirjastoista.

L 8.2.2019/166. Laki kuntien kulttuuritoiminnasta.

Lovio, M., Strümer, D. & Selkee, J. 2004. Arjen kulttuuria: tietoa kunnan kulttuuritoiminnasta. [Verkkokirja]. Helsinki: Suomen kuntaliitto. [Viitattu 7.10.2019]. Saatavana: http://shop.kuntaliitto.fi/product_details.php?p=73

Nyholm, I., Stenvall, S., Airaksinen, J., Pekkola, E., Haveri, A., Ursin, K. af & Tiihonen, S. 2016. Julkinen hallinto Suomessa. Helsinki: Tietosanoma.

Peruspalvelujen arviointi 2017. [Verkkosivusto]. Aluehallintovirasto. [Viitattu 5.11.2019]. Saatavana: <https://www.patio.fi/web/pepa-2017-valtakunnallinen>

Purhonen, K. 2015. Muuttuva työ: kirjaston hyllynvälistä ja nuorisotalon ikkunasta kurkistaa kolmas työ. Teoksessa: L. Hokkanen (toim.) Sosiaalinen kirjasto: Lu kemattomien mahdollisuuksien maailma. Helsinki: BTJ, 88–119.

- Ruotsalainen, H. 2018. Kirjastot ja kansalasiopistot: Itä-Suomen kirjastojen ja kansalaisopistojen yhteistyötoiminta. Oulu: Oulun ammattikorkeakoulu. Kirjasto- ja tietopalvelun tutkinto-ohjelma. Opinnäytetyö. [Viitattu 1.10.2019]. Saatavana: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2018112818765>
- Ruskeeniemi, L. 2018. Someron kirjasto sai asiakaskyselyssään kiitettävän arvosanan. [Verkkolehtiartikkeli]. Seutu-Sanomat 31.10.2018. [Viitattu 3.11.2019]. Saatavana: <https://www.seutu-sanomat.fi/jutut/someron-kirjasto-sai-asiakaskyselyssaan-kiitettavan-arvosanan-10231>
- Saarijärven kaupungin hallintosääntö. 1.6.2017. [Verkojulkaisu]. Saarijärvi: Saarijärven kaupunki. [Viitattu 18.10.2019]. Saatavana: http://www.saarijarvi.fi/sites/default/files/atoms/files/saarijarven_kaupungin_hallintosaanto.pdf
- Sallinen, S., Majoinen, K., Seppälä, J. & Eskelinen, L. (toim.) 2017. Toimiva kunta: Hyvinvointia! Sivistystä! Elinvoimaa! Helsinki: Suomen Kuntaliitto.
- Suomen kirjastoseuran koulutus- ja tutkimustyöryhmä. 5.6.2017. [Verkojulkaisu]. Suomen kirjastoseuran koulutus- ja tutkimustyöryhmän selvitys Kirjastoseuran hallitukselle koulutuslinjauksen pohjaksi. [Viitattu 19.10.2019]. Saatavana: <https://suomenkirjastoseura.fi/files/jasenille/Koulutusty%C3%B6ryhm%C3%A4n%20selvitys%20kirjastoalan%20koulutuksesta%2005062017.pdf>
- Suomen kuntaliitto. 2015. Sivistyksen suunta 2025: Kuntaliiton sivistyspoliittinen ohjelma = Riktlinjer för bildningen 2025 : Kommunförbundets bildningspolitiska program. Helsinki: Suomen kuntaliitto.
- Valli, R. & Perkkilä, P. 2018. Sähköinen kyselylomake ja sosiaalinen meida aineistonkeruussa. Teoksessa: R. Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1: Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 5., uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 117–128.
- Vehkalahti, K. 2008. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsinki: Tammi.
- Vehmaan kunnan hallintosääntö 1.8.2019. [Verkojulkaisu]. Vehmaa: Vehmaan kunta. [Viitattu 18.10.2019]. Saatavana: <https://www.vehmaa.fi/wp-content/uploads/2019/08/Hallintos%C3%A4%C3%A4nt%C3%B6-1.8.2019-alkaen-Valtuuston-hyv%C3%A4ksym%C3%A4..pdf>
- Yleisten kirjastojen hankerekisteri. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 10.11.2019]. Saatavana: <https://hankkeet.kirjastot.fi/hankkeita>
- Yleisten kirjastojen hankerekisteri. 29.10.2015. [Verkkosivu]. Kirjasto kylässä. [Viitattu 9.10.2019]. Saatavana: <https://hankkeet.kirjastot.fi/hanke/kirjastokyl%C3%A4ss%C3%A4>

Yleisten kirjastojen hankerekisteri. 12.12.2017. [Verkkosivu]. Kadonneen asiakkaan jäljillä: Paimion kaupunginkirjaston vaikuttavuutta parantamassa. [Viitattu 9.10.2019]. Saatavana: <https://hankkeet.kirjastot.fi/hanke/kadonneen-asiakkaan-j%C3%A4ljill%C3%A4-paimion-kaupunginkirjaston-vaikuttavuutta-parantamassa>

Yleisten kirjastojen hankerekisteri. 14.11.2018. [Verkkosivu]. Kirjasto: avoin kohtaamistila. [Viitattu 9.10.2019]. Saatavana: <https://hankkeet.kirjastot.fi/hanke/kirjasto-avoin-kohtaamistila>

Yleisten kirjastojen neuvosto. 2016. [Verkkojulkaisu]. Yleisten kirjastojen suunta 2016-20: Kansalaisen kirjasto: Olennainen osa suomalaista osaamista. [Viitattu 6.10.2019]. Saatavana: <https://www.kirjastot.fi/sites/default/files/content/yleisten-kirjastojen-suunta-2016-2020-web.pdf>

LIITTEET

Liite 1. Kyselyn saatekirje

Liite 2. Kyselylomake

Liite 3. Kooste kyselyvastauksista yhteistyön kehittämisen tavoista

Liite 1. Kyselyn saatekirje

Hei!

Ohjaisitteko sähköpostini kirjastonjohtajalle, esimiehelle tai sellaiselle kirjaston työntekijälle, jolla olisi parhaiten käsitystä kirjaston yhteistyökuvioista muiden kunnan toimijoiden kanssa.

Teen opinnäytetyötäni Seinäjoen ammattikorkeakoulun kirjasto- ja tietopalvelualan tradenomin koulutusohjelmassa. Opinnäytetyössäni tutkin 3000-8000 asukkaan kuntien kirjastojen ja tiettyjen vapaa-aikapalveluiden sektoreiden (nuoriso, liikunta, kulttuuri ja kansalaisopisto) tekemää yhteistyötä. Tutkimuskysymyksinä on mm. millaisia erilaisia esiintymismuotoja yhteistyöllä on, miten tiiviisti yhteistyötä toteutetaan ja kuinka yhteistyötä voisi kehittää.

Kyselyyn vastaaminen kestää noin 10-20 minuuttia ja vastaajien kesken arvotaan 3 kpl pääsylippuja Helsingin kirjamessuille.

Linkki kyselyyn löytyy tämän sähköpostin lopusta. Vain yksi kyselyvastaus kuntaa kohden on sallittu. Vastausaikaa on elokuun 5. päivään saakka

Kiitokset jo etukäteen,
Maria Poikonen

<https://link.webpolsurveys.com/R/E81393065509AD6F>

Kirjastojen ja kunnan vapaa-aikapalveluiden yhteistyö

Teen opinnäytetyötäni Seinäjoen ammattikorkeakoulun kirjasto- ja tietopalvelualan tradenomin koulutusohjelmassa. Opinnäytetyössäni tutkin 3000-8000 asukkaan kuntien kirjastojen ja vapaa-aikapalveluiden tekemää yhteistyötä.

Tutkimuskysymyksinä on mm. millaisia erilaisia esiintymismuotoja yhteistyöllä on, miten tiiviisti yhteistyötä toteutetaan ja kuinka yhteistyötä voisi kehittää.

Tässä kyselyssä termi kunnallinen vapaa-aikapalvelu on rajattu koskemaan liikunta-, kulttuuri-, nuoriso- ja kansalaisopistopalveluita.

Vastaaminen kestää noin 10-20 minuuttia.

Kysymykset, joissa on pakollinen vastaus on merkitty tähdellä (*)

Joissain kohdissa on mahdollista valita useampi vaihtoehto, tämä asia mainitaan kysymysten kohdalla erikseen.

Kyselyn lopussa on mahdollista siirtyä erilliseen arvontalomakkeeseen, jonka tietoja ei yhdistetä kyselyn tietoihin. Vastaajien kesken arvotaan 3 kpl pääsylippuja Helsingin kirjamessuille.

Taustatiedot

Vastaajan asema kirjastossa *

- Kirjastonjohtaja
- Kirjastonhoitaja
- Muu

Vastaajan työvuosien määrä tässä kirjastossa *

- 0–4 vuotta
- 5–9 vuotta
- 10–14 vuotta

15 vuotta tai enemmän

Minkä kokoisessa kunnassa kirjastonne sijaitsee? *

- 3000–3999 asukasta
 4000–4999 asukasta
 5000–5999 asukasta
 6000–6999 asukasta
 7000–7999 asukasta

Kirjaston henkilöstö ja sen toimiminen vapaa-aikapalveluiden sektorilla

Kuntanne kirjastonjohtajan työtehtävistä (voit valita useamman vaihtoehdon) *

- Kirjastonjohtajan työ koostuu vain kirjastotyöstä
 Kirjastonjohtaja toimii kirjastotyön lisäksi esimiehenä myös vapaa-aikapalveluiden työntekijöille
 Kirjastonjohtaja tekee osan työajastaan kunnan kulttuurityötä
 Kirjastonjohtaja toimii lisäksi kansalaisopiston työssä: rehtorina tai koulutussuunnittelijana.
 Kirjastonjohtaja toimii kansalaisopiston opettajana
 Kirjastonjohtaja hoitaa kirjastotyön lisäksi kansalaisopiston yhdyshenkilön tehtäviä
 Kirjastonjohtaja toimii yhdistelmävirassa jonkin muun kunnallisen sektorin kanssa.

Kirjastonjohtajanne toimii myös kunnallisen vapaa-aikapalveluiden esimiehenä. Millä sektorilla *

- nuoriso
 liikunta
 kulttuuri

Kirjastonjohtajanne tekee osan työajastaan kunnan kulttuurityötä. Arvioi kuinka suuri osa työajasta on suunnattu siihen? *

- alle 25 % työajasta
 25–50 % työajasta

- 50–75 % työajasta
- yli 75 % työajasta
- en osaa arvioida määrää

Kirjastonjohtajanne toimii kansalaisopistossa tuntiopettajana. Arvioi hänen viikoittaista opetustuntimäärää lukukauden aikana. *

- 1–3 oppituntia / viikko
- 4–8 oppituntia / viikko
- yli 9 oppituntia / viikko
- en osaa arvioida määrää

Paljonko kirjastossanne on muuta henkilöstöä pois lukien kirjastonne esimies? *

- 1–2
- 3–4
- 5–6
- 7 tai enemmän

Muun kirjaston henkilöstön työtehtävät vapaa-aikapalveluiden sektorilla. (voit valita useamman vaihtoehdon) *

- Yksi tai useampi henkilöstöstä toimii kirjastotyön lisäksi vapaa-aikapalveluiden työtehtävissä.
- Yksi tai useampi henkilöstöstä toimii kansalaisopiston opettajana
- Kirjaston henkilöstöllä ei ole työtehtäviä kunnallisille vapaa-aikapalveluille.

Yksi tai useampi henkilöstöstänne toimii myös kunnallisen vapaa-aikapalveluiden työtehtävissä. Millä sektorilla? (voit valita useamman vaihtoehdon)

- nuoriso
- liikunta
- kulttuuri
- kansalaisopisto

Yksi tai useampi henkilöstöstänne toimii kansalaisopistossa tuntiopettajana. Arvioi hänen/heidän viikoittaista opetustuntimäärää yhteensä lukukauden aikana. *

- 1-3 oppituntia / viikko
- 4-8 oppituntia / viikko
- yli 9 oppituntia / viikko
- en osaa arvioida määrää

Sijaitseeko kirjastonne kanssa samassa tilassa? (voit valita useamman vaihtoehdon) *

- liikuntapalveluiden tila / toimisto
- kulttuuripalveluiden tila / toimisto
- kansalaisopiston toimisto / asiointipiste / kansalaisopiston opetustiloja
- nuorisotila tai nuorisopalveluiden toimisto
- ei mitään näistä, kirjasto sijaitsee erillään

Minkä oman kuntanne vapaa-aikapalveluiden kanssa kirjastonne tekee yhteistyötä? (voit valita useamman vaihtoehdon) *

- Kunnan nuorisopalvelut
- Kunnan liikuntapalvelut
- Kunnan kulttuuripalvelut
- Kunnassanne toimiva kansalaisopisto
- Ei minkään näistä

Yhteistyö nuorisopalveluiden kanssa

Kuinka kirjastonne ja nuorisopalvelut tekevät yhteistyötä? (voit valita useamman vaihtoehdon)

- Nuorisopalvelut kokoontuvat kirjaston tiloissa
- Nuorisopalveluilla ja kirjastolla on yhteisiä tapahtumia
- Nuorisopalvelut mainostavat tapahtumiaan kirjastossa
- Kirjastossa voi ilmoittautua nuorisopalveluiden tapahtumiin
- Kirjasto tarjoaa aktiivisesti aineistoja nuorisopalveluiden käyttöön.

- Kirjasto järjestää ajankohtaisia kirjanäyttelyitä ottaen huomioon nuorisopalveluiden tapahtumat
- Kirjasto vastaanottaa nuorisopalveluiden tapahtumien/retkien maksuja
- Kirjasto jakaa tietoa nuorisopalveluiden tapahtumista kirjaston sosiaalisen median kanavilla.
- Jotain muuta yhteistyötä, mitä

Mitä hyviä asioita yhteistyössä nuorisopalveluiden kanssa on ollut?

Onko yhteistyössä nuorisopalveluiden kanssa ilmennyt jotain haasteita? Millaisia?

Arvioi mitkä syyt estävät yhteistyön sujuvuutta kunnan nuorisopalveluiden kanssa? (voit valita useamman vaihtoehdon)

- kunnassa ei ole nuorisopalveluiden toimintaa
- henkilöresurssien puute
- taloudellisten resurssien puute
- tilaongelmat
- henkilökemiat
- viestintään liittyvät ongelmat / haasteet
- jokin muu syy, mikä

Yhteistyö liikuntapalveluiden kanssa

Kuinka kirjastonne ja liikuntapalvelut tekevät yhteistyötä?(voit valita useamman vaihtoehdon)

- Kirjasto toimii liikuntapalveluiden välineiden lainauspisteenä
- Kirjasto järjestää ajankohtaisia kirjanäyttelyitä ottaen huomioon liikuntapalveluiden tapahtumat
- Kirjastossa toimii liikuntaneuvonnan piste
- Kirjastosta voi ostaa/ladata liikuntapalveluiden kuntosalikortteja
- Kirjaston kautta voi varata liikuntatiloja
- Kirjasto jakaa/vastaanottaa liikuntapalveluiden lomakkeita
- Liikuntapalvelut mainostavat tapahtumiaan kirjastossa
- Kirjasto jakaa tietoa liikuntapalveluiden tapahtumista omassa kirjaston sosiaalisen median kanavilla.
- Jotain muuta, mitä

Mitä hyviä asioita yhteistyössä liikuntapalveluiden kanssa on ollut?

Onko yhteistyössä liikuntapalveluiden kanssa ilmennyt jotain haasteita? Millaisia?

Arvioi mitkä syyt estävät yhteistyön sujuvuutta kunnan liikuntapalveluiden kanssa? (voit valita useamman vaihtoehdon)

- kunnassa ei ole liikuntapalveluiden toimintaa
- henkilöresurssien puute
- taloudellisten resurssien puute
- tilaongelmat

- henkilökemiat
- viestintään liittyvät ongelmat / haasteet
- jokin muu syy, mikä

Yhteistyö kulttuuripalveluiden kanssa

Kuinka kirjastonne ja kulttuuripalvelut tekevät yhteistyötä? (voit valita useamman vaihtoehdon)

- Kirjastossa järjestetään kunnan kulttuuritapahtumia
- Kirjasto ja kunnan kulttuuripalvelut järjestävät tapahtumia yhdessä.
- Kirjasto järjestää ajankohtaisia kirjanäyttelyitä ottaen huomioon kulttuuripalveluiden tapahtumat
- Kirjastosta voi ostaa/ladata kunnan kulttuuripalveluiden pääsylippuja
- Kirjastosta voi ostaa museon pääsylipun / museokortin
- Kulttuuripalvelut mainostavat tapahtumiaan kirjastossa
- Kirjasto jakaa tietoa kulttuuripalveluiden tapahtumista kirjaston sosiaalisen median kanavilla.
- jotain muuta, mitä

Mitä hyviä asioita yhteistyössä kulttuuripalveluiden kanssa on ollut?

Onko yhteistyössä kulttuuripalveluiden kanssa ilmennyt jotain haasteita? Millaisia?

Arvioi mitkä syyt estävät yhteistyön sujuvuutta kunnan kulttuuripalveluiden kanssa? (voit valita

useamman vaihtoehdon)

- kunnassa ei ole kulttuuripalveluiden toimintaa
- henkilöresurssien puute
- taloudellisten resurssien puute
- tilaongelmat
- henkilökemiat
- viestintään liittyvät ongelmat / haasteet
- jokin muu syy, mikä

Yhteistyö kansalaisopiston kanssa**Kuinka kirjastonne ja kunnassanne toimiva kansalaisopisto tekevät yhteistyötä? (voit valita useamman vaihtoehdon)**

- Kirjastossa järjestetään kansalaisopiston piirejä
- Kirjastossa järjestetään kansalaisopiston näyttelyitä
- Kirjastossa järjestetään kansalaisopiston konsertteja/muita esityksiä
- Kirjasto järjestää ajankohtaisia kirjanäyttelyitä kansalaisopiston toiminnan perusteella.
- Kirjastossa voi ilmoittautua kansalaisopiston piireihin
- Kirjastossa jaetaan kansalaisopiston ohjelmalehteä
- Kirjastossa jaetaan/vastaanotetaan kansalaisopiston lomakkeita
- Kirjastoon voi maksaa kansalaisopiston opintomaksuja
- Kirjasto ottaa vastaan kansalaisopistoa koskevia kurssitoiveita tai palautetta
- Kansalaisopisto mainostaa toimintaansa kirjastossa
- Kirjasto jakaa tietoa kansalaisopiston asioista kirjaston sosiaalisen median kanavilla.
- Jotain muuta, mitä

Vastasit, että kirjastossanne järjestetään kansalaisopiston opintopiirejä. Arvioi montako eri opintoryhmää kirjastossanne kokoontuu säännöllisesti? *

- 1 opintoryhmä
- 2–3 opintoryhmää
- 4–5 opintoryhmää
- enemmän kuin 5 opintoryhmää

Mitä hyviä asioita yhteistyössä kansalaisopiston kanssa on ollut?

Onko yhteistyössä kansalaisopiston kanssa ilmennyt jotain haasteita? Millaisia?

Arvioi mitkä syyt estävät yhteistyön sujuvuutta kansalaisopiston kanssa? (voit valita useamman vaihtoehdon)

- kunnassa ei ole kansalaisopiston toimintaa
- henkilöresurssien puute
- taloudellisten resurssien puute
- tilaongelmat
- henkilökemiat
- viestintään liittyvät ongelmat / haasteet
- jokin muu syy, mikä

Kuinka usein yhteistyötä tehdään mielestänne

	päivittäin	kuukausittain	harvemmin	ei koskaan
Nuorisopalveluiden kanssa	☐	☐	☐	☐
Liikuntapalveluiden kanssa	☐	☐	☐	☐
Kulttuuripalveluiden kanssa	☐	☐	☐	☐
Kansalaisopiston kanssa	☐	☐	☐	☐

Kuinka paljon yhteistyötä tehdään mielestänne

	erittäin vähän	vähän	kohtalaisesti	paljon	erittäin paljon	en osaa sanoa
Nuorisopalveluiden kanssa	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Liikuntapalveluiden kanssa	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kulttuuripalveluiden kanssa	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kansalaisopiston kanssa	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Millaiseksi arvioit yhteistyön laadun

	erittäin heikko	heikko	menettelee	hyvä	erittäin hyvä	en osaa sanoa
Nuorisopalveluiden kanssa	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Liikuntapalveluiden kanssa	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kulttuuripalveluiden kanssa	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kansalaisopiston kanssa	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Yhteistyön kehittäminen

Pitäisikö yhteistyötä mielestäsi lisätä?

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

Millä sektoreilla yhteistyötä pitäisi mielestäsi lisätä? (voit valita useamman vaihtoehdon)

- Nuorisopalvelut
- Liikuntapalvelut
- Kulttuuripalvelut
- Kansalaisopisto

Millä tavoin kehittäisit yhteistyötä?

Miksi yhteistyötä ei mielestäsi tarvitse lisätä?

Haluatko vielä kommentoida tarkemmin jotain aihealuetta?

Liite 3. Kooste kyselyvastauksista yhteistyön kehittämisen tavoista

- Aika paljon on tahtoa ja ideoita, yleensä kaadutaan resurssipulaan.
- Enemmän toimintaa nuorille myös kirjastolla nuorisotoimen avulla, sillä henkilöresurssimme ovat kovin pienet.
- Enemmän yhteisiä tapahtumia tai muiden sektoreiden tapahtumia.
- Enemmän yhteistä suunnittelua ja suunnitelmallisuutta toimintaan pitkin vuotta
- Erilaisiin teemoihin tarttumalla voisi monipuolistaa kunnan tuottamia vapaa-ajanpalveluita.
- Ideointia, miten yhteistyö tukisi kaikkien osapuolten toimintaa.
- Kansalaisopiston opettajia voisi käyttää esim. vierailevina luennoitsijoina tai jonkin teemaillan alustajina kirjastossa. Eli lähinnä kehittäisin yhteistyötä tapahtumien suhteen.
- katsoisin, että kirjaston ja kansalaisopiston järjestämät kurssit eivät menisi päällekkäin ja tehtäisiin kursseja yhdessä sekä tapahtumapäiviä
- Kirjaston tilat sopivat kansalaisopiston käyttöön ja kulttuuritapahtumien käyttöön.
- Kursseja voitaisiin järjestää, kulttuurihenkilöiden vierailuja ja nuorisotoimen asiakkaat voisi vierailla kirjastossa tutustumassa aineistoihin.
- Liikuntapalveluiden kanssa on keskusteltu esim. liikuntavälineiden lainaamisesta kirjaston kautta. Asia on mietinnässä ja riippuu pitkälti liikuntapalveluiden ja kirjastotoimenjohtajan aktiivisuudesta / näkemyksistä. Toivon, että kirjastomme alkaisi tarjota vanhuksille kotipalvelua. Sen toteuttamisessa yhteistyötä voisi tehdä paikallisten yhdistysten kanssa. Toiminnan käynnistäminen kuitenkin vaatisi erillisen (hanke)työntekijän. Myös nuorisopalveluiden

kanssa voisi viritellä yhteistyötä. Toisaalta kirjasto tavoittaa kaikki kunnan lapset ja nuoret aktiivisen ja tavoitteellisen koulu- ja varhaiskasvatusyhteistyön kautta. Olemme käynnistämässä yhteistyötä myös lastenneuvolan kanssa. Rajallisten henkilöstöresurssien takia tiiviitä kontakteja ei ole mahdollista luoda kaikkien kanssa. Mieluummin toimimme niin, että valitsemme tietyt kumppanit ja vaalimme heidän kanssaan tehtävää yhteistyötä. Yhteistyökumppanien määrä ei siis ratkaise, vaan laatu ja se, minkä verran tavoitamme asiakkaita ko. kontaktien kautta.

- Luomalla kohtaamisen mahdollisuuksia henkikökunnan kesken, jolloin ideoita syntyy lähestulkoon itsestään.
- Mm. tiedottamisessa, yhteisten tapahtumien järjestämisessä.
- Monialaisia ja monenlaisia yhteisiä tapahtumia. Esim. Ravinto- liikuntapainotteinen luento kirjastossa, ja aiheeseen liittyvää kirjallisuutta esille, kirjaston vieressä olevalla tenniskentällä esim. pikaopastusta tenniksen peluuseen.
- Nuoriso: kirjasto mukaan heidän tapahtumiin, esim. aineistoa esittelemällä. Liikunta: he antaa kirjastolle lainattavaksi liikuntavälineitä. Kulttuuri: pieniä tapahtumia voisi järjestää kirjastontiloissa. Kansalaisopisto: enemmän piirejä kirjaston tiloihin - esim. liikunta.
- Nuorisolle pitäisi järjestää enemmän yhteisiä tapahtumia, koska he muuten käyttävät kirjastoa vähän. Erilaiset tapahtumat voisivat houkutella nuorisoa käyttämään kirjaston palveluja muutenkin.
- "Nuorisopalveluiden kanssa tapahtumatoiminta Liikuntapalveluiden kanssa samoin, erilaiset tapahtumat, joissa ruumiin ja sielun kulttuurin voi yhdistää, tiedottaminen. Kulttuuripalvelut - jonkun pitäisi ylipäätään koordinoida kulttuuripalveluita, miten kirjasto siihen palettiin asettuu. Yhteistyömuotoja olisi varmasti lukuisia! Kansalaisopiston kanssa teemmekin jo yhteistyötä tarjoamalla maksuttomat tilat, tarjoamme näyttelytiloja, tuemme/avustamme tiedotuksessa"

- Nuorisopalvelut voisivat aktiivisemmin käyttää kirjastoa. Kirjastonhoitaja on joitakin kertoja käynyt vinkkausreissulla nuorisotilassa mutta juuri silloin siellä ei ole ollut juuri ketään???
- Tapahtumia voisi järjestää säännöllisemmin.
- Tapahtumien osalta voisi olla vielä varaa tehdä enemmän yhteistyötä.
- Tehdä enemmän yhdessä ja jakaa vastuuta, jolloin resurssit riittäisivät paremmin. Lisäksi se kuuluisa tiedonkulku, joka tökkii joka universumissa.
- tilojen muutoksilla jotta voitaisiin tarjota monipuolisempia tiloja
- Yhteiset tapahtumat ja palvelut vielä säännöllisemmin osaksi kirjaston arkea.
- Yhteiset tapahtumat.
- -yhteisillä palaverilla
- Yhteisiä tapahtumia nuorisopalvelujen kanssa, ehkä kansaisopiston kirjallisuuskursseja kirjastossa. Meillä on matkailuinfo ja sisältyen siihen syventävää kulttuuritapahtumia.
- Yhteistyö kehittyisi tästä enemmän, jos käytössä olisi enemmän henkilöstöresurssia.
- Yhteistyötä tehdään jo nyt paljon, mutta aina vara parantaa tilannetta.